

Įspūdžiai, šeštąją paskaičius

R. E. MAZILIAUSKAS

ŠEŠTOJI PRADALGĖ. Literatūros metraštis. Redagavo K. Barėnas. Nidos knygų klubo leidinys. Nr. 75. 1969 m. Nidos adr.: 1 Ladbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain. Leidinį galima įsigyti ir "Drauge", kaina \$3.12.

Pradalgės pagaliau pasivijo laiką: šeštoji, datuota 1969 m., pasaulin ir iškeliavo š. m. rugsėjo mėnesį. O Nidos darbuotojai visiškai rimtais veidais tikina, kad sekančiosios Pradalgės ne tik kad nebesivėluos, bet dargi pasirodys ateinančiųjų metų ankstyvą pavasarį.

Pradalgių ir kitų Nidos leidinių dažnokas vėlavimasis praeityje, atrodo, niekuomet neįvykdavo dėl redakcijos kaltės. Nidos rinkėjai rankraščių nelaukdavo, bet, anaiptol, rankraščių krūvelė visuomet savo eilės laukdavo rinkykloje. Tačiau šiuo metu kaip tik gerokai pasitaisė Nidos spaustuvė, taip sakant, materialinė bazė: įsigytas naujas linotipas. Naujasis linotipas iš tiesų nėra visiškai naujas, jis var totas, bet, palyginti, moderniškas ir pakeis metalo laužan iškeliaujantį senelį, kuriuo jau daug lietuviškų knygų buvo surinkta. Šita aplinkybė Nidos darbuotojus, matyt, ir nutiekia optimistiškai dėl būsimųjų Pradalgių ateities.

Šeštosios išėjo po savotišku dr. Jono Griniaus ženklu. Jis metraštyje spausdinasi su dviem dar bais (trijų veiksmų komedija "Aukštinė mergele" ir straipsniu, pavadintu "Vertybių konfliktas dabartinėje lietuvių literatūroje", viso labo užpildydama 37.5 proc. iš 400 tomo puslapių.

Tekyla klausimas, ar apamai buvo prasminga pastarąjį dr. J. Griniaus straipsnį Pradalgėse spausdinti. Pirmiausia, kaip išnašoje pažymėta, tas straipsnis iš tiesų buvo paskaita, prieš penkerius metus skaityta Studijų savaitėje Vokietijoje. Žinia, lietuviškoji spauda itin dideliais komunikacijos tempais nepasizymi, o ir rimtesnių paskaitų perspausdinimas kultūrinėje mūsų spaudoje išviro įprastiniu reiškiniu, kuris iš tikrųjų net yra savaime suprantamas. Ir mūsų kultūros žurnalai, kaip "Aidai" ar "Metmenys", tokias paskaitas perspausdina su kelių ar net keliolikos mėnesių pavėlavimu, tačiau paskai-

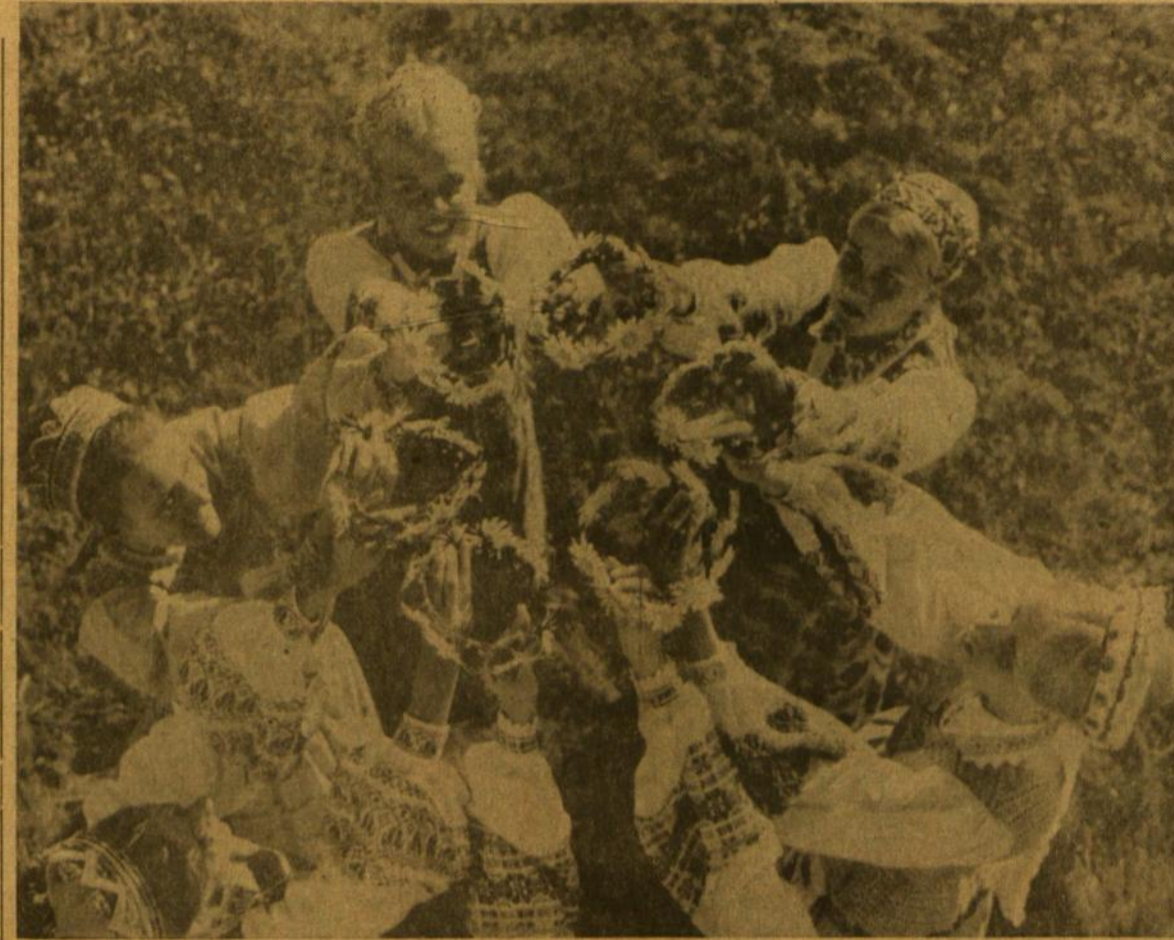
tą perspausdinti po penkerių metų vis dėlto ir "mūsų sunkiomis tremties sąlygomis" jau truputį perdėta.

Svarbiausia, kad dr. Jonas Grinius šioje savo paskaitoje nieko naujo nė nepasako. Jo erudicija ir literatūros istoriko vardas visiems žinomas, o kaip srities specialistą ir žinovą jį vertina ir gerbia ne vien tik tai jo bendraminčiai. Tačiau lygia dalia visuomenei puikiai pažįstamos ir jo, sakykime "fundamentalistinės" pažiūros, kurias jis kartais labai atkakliai įvelia ir į grynai literatūrinius klausimus. Dr. J. Grinius, žinoma, turi visišką teisę ir laisvę turėti savo nuomonę ir tą nuomonę viešai skelbti. Statistikos neturime, ją surinkti, tur būt, praktiškai būtų ir neįmanoma, bet rašančiojo nuomone, ryški dauguma tų, kurie rimtai domisi mūsų literatūros klausimais svetur, be pasaulėžiūros skirtumo, nepritaria dogmatiškom jo pažiūrom ir grynai literatūrinius reiškinius.

Šiame straipsnyje dr. J. Grinius ne vieną puslapį paskiria dviem klausimams, kurie kada-

"Pradalgių" redaktorius rašytojas K. Barėnas

Clevelando "Grandinė" šokėjos vainiko šokyje. Praėjusi savaitgalį "Grandinė" lankėsi Hartforde ir Bostone. Mergačio pačviesta, lapkričio 30 d. "Grandinė" šoks ir Chicagoje. Platesnis interview apie tai bus ateinančio šeštadienio "Draugo" laidoje.

se mūsiškėje spaudoje sukėlė aštrias kontroversijas, įaudrinusias aistras ir iššaukusias ilgas bei išsamias polemikas. Tie ginčai sukosi apie V. Ramono romaną "Kryžiai" ir apie A. Skėmos kūrybą. Abejais atvejais dr. J. Grinius ir pokalbius buvo labai aktyviai įsivėlęs, dalinai juos net iššaukęs, ir pažėręs po nemažą žiupsnį savo samprotavimų. Ir šiame straipsnyje jis šiais klausimais nieko naujo nepasako, jokių naujų argumentų savo tezėm paremti neiškelia, tepakartodamas savo senas, visiems gerai žinomas pažiūras.

Joks laicistiškas, liberališkas, bedieviškas ar nekrikščioniškas (ar dar kaip kitaip pavadinkime) žmogus, rimtai ir sąžiningai literatūriškai vertindamas "Kryžius", nepaneigs šito romano literatūrinės vertės ir nesiginčys su dr. Kebliu, šitą knygą priskyriusiu prie geriausiųjų išsivijios romanų. Tačiau lygia dalia būtų nesąžininga nepripažinti nė A. Skėmos literatūrinių laimėjimų, visiškai nepriklausomai nuo to, ar kam nors yra priimtina jo pasaulėžiūra, ar ne.

Kalbėdamas apie Ramono "Kryžius", dr. J. Grinius aistringai gina "teisę rašytojui turėti

savo aiškia pasaulėžiūrą", kam, žinoma, tegalima 101 proc. priartėti. Tačiau toji teisė vis dėlto yra visuotinė, taikytina ne tik Ramonui, bet ir Skėmai, ne tik pačiam Griniui, bet ir, sakykime, Sajai arba Sluckiui. Literatūrinis pokalbis pirmoje eilėje juk sukasi apie kaip, o ne apie ką...

O Pradalgių redaktorius, šita dr. J. Griniaus straipsnį spausdinamas, gal būt, ir visiškai demokatiškai pasielgė. Tai vis dėlto vienintelis periodinis literatūrinis leidinys svetur, ir redaktorius, atrodo, skrupulingai stengiasi jo puslapiuose išlaikyti reikiamą pažiūrų pusiausvyrą, idant Pradalgės nenusidazytų pernelyg vienpusiška spalva. Anksčiau spausdinęs L. Dovydeno samprotavimus, kurie ne vienam galėjo kvėpeltėti subjektyvumu, vėliau spausdinęs R. Šilbajorio interpretaciją apie Mackaus kūrybą, kuri ideologiškai ir dr. Griniui, tur būt, nebuvo itin artima, nūn leido pasisakyti ir pačiam dr. J. Griniui. Tokia pažiūrų įvairybė, be abejo, labai pagirtina. Bėda tik tame, kad dr. Griniaus tezės jau seniai pažįstamos, o be to, dar ir penkeriais metais per vėlai spausdinamos.

A. T. Antanaitis šiuo metu, tur būt, bus produktingiausias išsivijios literatūros kritikas. Pavardė ir slapyvardžiai (kurie jau senokai nustojo būti itin "slapti") pasirašytos jo recenzijos ir apamai literatūriniai rašiniai nuolatos spausdinami mūsų kultūros žurnaluose ir geresniuose laikraščiuose, o pastabumas ir literatūrinė įžvalga pastaruoju metu regimai plėtėsi, ir jis, kaip literatūros apžvalgininkas, neabejotinai subrendo.

Kaip ir visose srityse, kurios anglosaksų šnekoje vadinamos "arts", o ne "sciences", atseit, kurios nėra priskiriamos prie mokslo, taip ir literatūrinuose sampratavimuose visiško objektyvumo pasiekti, matyt, apamai neįmanoma: čia reikia ir intuicijos, ir jautrumo, pagaliau ir skonio, o tai vis vertybės, kurios sunkiai išmatuojamos... Ir su Antanaičio reikiamomis literatūrinėmis nuomonėmis galima sutikti arba ir ne, bet jis jas kiekvienu atveju reiskia inteligentiškoje plotmėje, kas nūdienėje mūsų literatūrinėje kasdienybėje jau laikytina nemenku laimėjimu.

Šeštojoje A. T. Antanaitis (Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

KAS ŠITAI PADARYS?

Dažnomis progomis daug kalbame (bet nedaug padarome) apie informaciją svetimtaučiams, supažindinant juos su mūsų tautos tragedija, praeitimi, istorija ir p. Retomis progomis (dažniausiai partizaniskai) kai ką ir padarome šioje srityje, išleidami vieną kitą veikalą bei brošiūrą apie Lietuvą.

Tačiau beveik visai nieko nedarome, net ir labai mažai kalbame apie tinkamą lietuviškos išsivijios pristatymą šio krašto gyventojams. Prieš kiek laiko teko vartyti vieno universiteto sociologijos departamento bibliografinį biuletinį, kuriame nuolat talpinama straipsnių bei knygų sąrašas apie etninių grupių gyvenimą ir darbus Amerikoje. Paskutinių dešimties metų bibliografijoje tuoztikau tik vieną veikalą apie lietuvius, būtent, vienos mūsų parapijos istoriją, parašytą anglų kalba. Tuo pačiu metu kitų tautybių straipsniai ir veikalai užėmė ištisus biuletinio puslapius. Ypatingai šioje srityje aktyvūs yra ukrainiečiai.

Ta bibliografija privertė susimąstyti ir pagalvoti apie būtinybę savo tautinę grupę tinkamiau ir rimčiau pristatyti gyvenamajai aplinkai. Artėjant pirmajam platesniam mūsų mokslo darbuotojų susižiavimui, kyla mintis, jog ypatingai mūsų humanitarai (sociologai, psichologai, ekonomistai ir kt.) galėtų užpildyti šią spragą. Šio krašto piliečiai lietuviškai dažnai tebėra pažįstami tik iš Upton Sinclair "The Jungle" romano puslapių, kur gyvenimas sukasi apie alkoholį, užėigas ir skerdyklas. Gi tikro bei pilno vaizdo apie šiandieninius lietuvius neturi nei paprastas darbininkas, nei profesionalas, nei mokslininkas amerikietis.

Bent dalinam padėties pagerinimui labai puikiai pasitarnautų rimta mokslinė studija — veikalas anglų kalba, duodąs dabartinio Amerikos lie-

tuvių gyvenimo profilį-skerspjūvį. Toks veikalas turi būti rimtai, akademiniai paruoštas ir jame atsispindėtų visos mūsų gyvenimo sritys.

Čia skaitytojas susipažintų su mūsų kūryba, darbais ir siekimais, mūsų švietimo ir mokslo institucijomis, su lietuviškos šeimos raida ir problemomis, su mūsų ekonominiu pajėgumu, religiniais pasireikimais ir p. Tai būtų sociologinė - psichologinė - ekonominė studija, paruošta tų sričių specialistų ir išleista kurioje nors šio krašto leidykloje. O gal ir kuris universitetas susidomėtų tokio veikalo išleidimu?

Ką tu pasiektume? Pirmiausia, veikalas parodytų, jog mes jau esame išėję iš Sinclair knygos puslapių ir paliekame savo pėdsakus aplinkoje. Antra, toks veikalas objektyviai bandytų pristatyti dabartinį lietuvių tautinės grupės veidą bei darbus, kuriais jungiamės į šio krašto gyvenimą. Trečia, toks leidinys bei savęs tinkamas pristatymas skaitytojui ir Lietuvą padarytų ne vien tik Baltijos pajūriu, bet realia, matoma šio krašto dalimi. Ketvirta, gal jis būtų akstinu mūsų akademiniam jaunimui kai kurias iškeltas sritis giliau ir plačiau pastudijuoti, tuo padarant įrašą ir į bendrą mokslinę literatūrą.

Prieš kelerius metus JAV Lietuvių Bendruomenės Centro valdyba buvo užsimojusi organizuoti tokio veikalo leidimą, de ja, susidėjus aplinkybėms, jis liko nerealizuotas. Šiandien pats laikas vėl imtis iniciatyvos, nes tokio veikalo paruošimas — tai ne vienos dienos darbas. Kaip paprastai, didžiausia problema bus išsiaiškinti, kas bus atsakingas už tokio veikalo leidimą. Yra kelios galimybės. Pirmoji — jau minėta JAV LB Centro valdyba. Antroji galimybė būtų, jei įsisteigtų mokslo draugija; pirmuoju savo uždaviniu ji galėtų ir užsibrėžti tokį darbą atlikti. Trečioji — turime visą (Nukelta į 2-rą psl.)

Šiame numery

- Kas šitai padarys?
- Įspūdžiai, šeštąją paskaičius.
- Mokslo ir kūrybos simpoziumo ekrane: prof. dr. Šarūnas Užgiris, dr. Remigijus Gaska, prof. dr. R. Viskanta, inž. Stasys Bačkaitis, dr. A. Nasvytis.
- Išvietintieji ir atstumtieji.
- Prof. dr. R. Šilbajoris puolamas okupuotoje Lietuvoje.
- Tauta, rašytojas ir veikalas.
- Zarasų operacija.
- A. Stulginskio laiški.
- Pas dalininkę užbėgus.
- Akademinės prošyvaisės.

Čikagiečiai klausosi Anglijos lietuvių rašytojų kūrybos praėjusį sekmadienį (lapkričio 9 d.) Jaunimo centre. Čikagos Anglijos lietuvių klubo pakviesti, šioje šventėje asmeniškai dalyvavo ir savo kūrybą skaitė iš anapus Atlanto atskridę rašytojai poetas Vladas Šlaitas ir Jonas Kuzmickis - Gailius. Nuotrauka V. Noreikos

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMO EKRANE (VII)

Prof. dr. Šarūnas Užgiris

JURGIS JANUŠAITIS

Mokslo ir kūrybos simpoziume yra numatyta keletas mokslinių posėdžių. Juose bus aptarta įvairios mokslo šakos ir pasiekti laimėjimai tose srityse. Lapkričio mėn. 28 d. 3 val. 30 min. po pietų Midway House patalpose turėsime progos stebėti "Medžiagos ir energijos technologijos" sesiją, kuriai vadovaus dr. Romualdas Kašuba ir dr. Stepas Matas. Gi šioje sesijoje prelegentais yra numatyti dr. Šarūnas Užgiris, dr. Romualdas Viskanta, magistras Stasys Bačkaitis, dr. A. Navvytis ir R. Gaška. Ši mokslinė sritis taip pat domina ir plačiąją visuomenę, nes joje bus kalbama apie paskutinį šių dienų technikos žodį. Šia proga ir supažindinsime plačiau su šios sesijos dalyviais, mūsų jaunesniosios kartos mokslininkais.

Dr. Šarūnas Užgiris, asistentas-profesorius, konsultantas Illinois Institute of Technology ir vadovauja Dept. of Mechanical and Aerospace Engineering. Gimęs nepilni Lietuvoje, 1936 m. Aukštųjų mokslus baigė Amerikoje. Gimnaziją baigė Springfield Illinois 1954 m., B.S.M.E. laipsnį įgijo Illinois universitete, studijuodamas mechaninę inžineriją ir iš tos pat srities magistro laipsnį (M.S.M.E.) Illinois Institute of Technology gauna 1963 m. Ši jauna ir gabi vyrų vilioja šių dienų technikos mokslai, įgytais laipsniais nepasitenkina ir studijas tęsia tame pat institute, kur 1966 metais savo mokslo pastangas apvainikuoja Ph. D.M.A.E. — doktoratu baigdamas Mechanical and Aerospace Engineering mokslus ir apgindamas tezę: Optimal Control of Distributed Parameter Systems. Yra skaitęs

Amerikos nacionaliniuose kongresuose iš technologijos srities visą eilę paskaitų, dalyvavęs įvairiose konsultacijose mechaninės inžinerijos srityje. Taip pat aktyviai dalyvauja profesinėse, savo mokslo srities, amerikiečių organizacijose ir savo specialybės klausimais bendradarbiauja amerikiečių mokslinėje spaudoje.

Kiek laikas ir sąlygos leido dr. Šarūnas Užgiris dirbo ir lietuviškoje visuomeninėje veikloje, eidamas Lietuvių studentų šalpos fondo pirmininko pareigas, jį matėme LSS Centro valdyboje, Ateitininkų sąjungoje, Korpl. Keštučio Chicago's skyr. valdyboje nariu ir pirmininku ir kit.

Ši jauna mokslo vyrų labiausia dominė greitesnio už garšą automobilio projektavimo darbais. Ir Mokslo ir kūrybos simpoziume jo referatas būsiąs įdomus ir eiliniam, šių dienų technika besidominčiam, žmogui.

Prof. dr. Šarūnas Užgiris

Dr. Remigijus Gaška

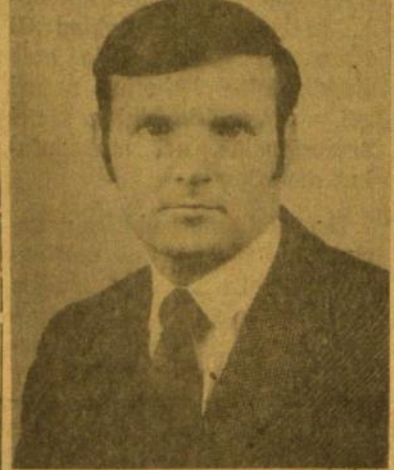
Gimęs 1932 m. spalio mėn. 1 d., Molėtųse, Utenos apskr. Pradžios ir vidurinę mokyklą pradėjo Žeimelyje, Šiaulių aps. Baigė Muencheno lietuvių gimnaziją (pirmuoju mokiniu) — 1949 m. Atykęs (1950 m.) Amerikon įstojo į University of Illinois (1951), kurį baigė B.S. laipsniu chemijos inžinerijoje 1955 m. M.S. laipsnį įgijo 1957 m. ir Ph. D. laipsnį 1959 m., abu iš cheminės inžinerijos Pennsylvania State Universitete.

kaip dalyvis diskusijų, svarstančių ateities reikalavimus inžinerijai parūšime. 1966 m. metinio chemijos inžinerijos suvažiavimo Detroito programos komiteto narys.

Maloniausias pasiekimas profesiniame darbe — sukūrimas proceso, kuriuo remiantis pastatyta 3 milijonų dol. vertės fabrikinė.

Išpūdingiausias įvykis lietuviškos inžinerijos Pennsylvania State Universitete.

Nuo 1959 m. dirba Dow Chemical Co., Midland, Michigan tyrimų ir tyrimų administracijos srityje. Nuo 1967 m. — direktorius Cheminės inžinerijos laboratorijos. Autorius įvairių mokslinių darbų; turi užpatentavęs 15 patentų iš neorganinės ir pramoninės chemijos srities.

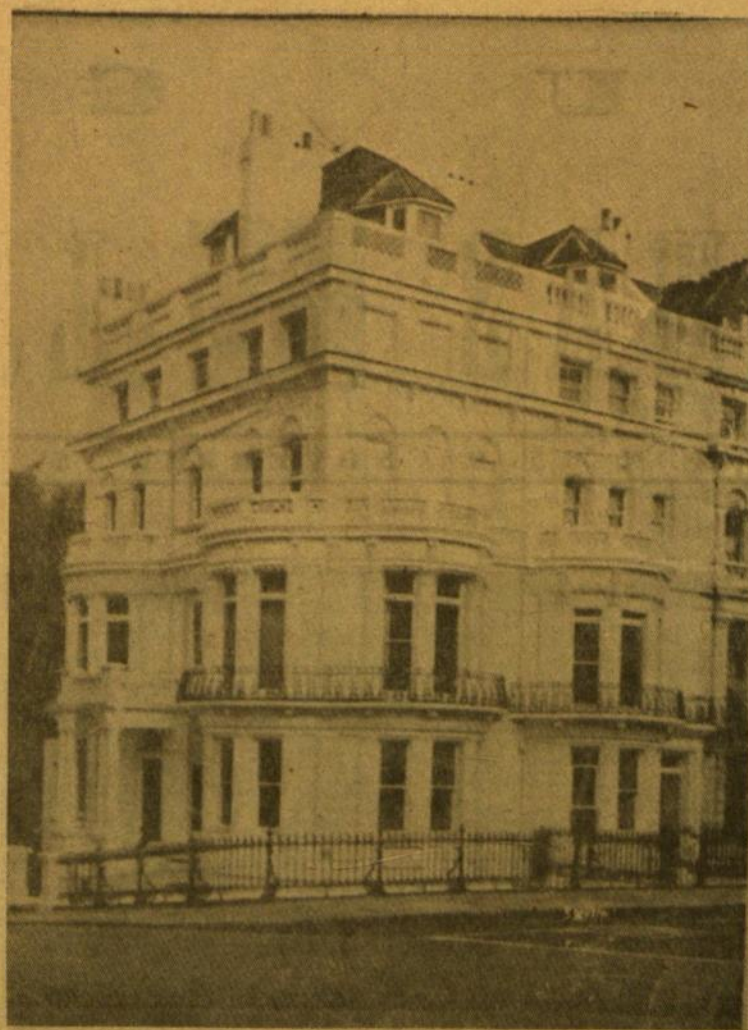
Dr. Remigijus Gaška

Dalyvavęs (nuo 1946 m.) Lietuvių skautų brolijos veikime, skautas vytiš. Už nuopelnus lietuviškai skautijai apdovanotas Tėvynės Sūnaus žymeniu (1958 m.). Santaros narys. Lietuviškos studentijos organizatorius, Liet. studentų sąjungos Chicago's skyriaus vicepirmininkas (1952-53). Dvylika metų (1953-65) gynęs Akademinio sporto klubo LITUANICA spalvas krepšinyje. Liet. krepšinio Š. Amerikos rinktinės dalyvis (1957-58). FASK'o išdinininkas (1955-56). Š. Amerikos Lietuvių krepšinio komiteto pirmininkas (1965-68). Krepšinio teisėjas; su lietuvišiais krepšinininkais dalyvavęs krepšinio gastrolėse P. Amerikoje (1959 m.) ir Australijoje (1964 m.), dalį kelionės kaip pastarosios išvykos vadovas.

kame gyvenime — kelionė aplink Australiją, lankymas lietuviškų kolonijų krepšinio viešnagės metu. Įdomiausias laimikis lietuviškuose baruose — "Ilandimas" olimpinių kaimelių ir susipažinimas su lietuvišiais sportininkais, dalyvavusiais Meksikos olimpiadoje.

(Nukelta į 7 pusl.)

• Paminėta K. Būgos gimimo 90-tosios metinės. Vilniuje surengtame minėjime apie šio žymaus mūsų kalbininko gyvenimą ir lingvistinę veiklą paskaitė skaitė prof. Z. Zinkevičius, o prisiminimų apie prof. K. Būgą papasakojo J. Butėnas.

Lietuvių Namai Londone, kuriuose įsikūrusi ir Nidos leidykla bei spaustuė.

Ispūdžiai, šeštąją paskaičius

(Atkelta iš 1 psl.) spausdinasi su savo praėjais metais Santaros -Viesos suvažiavime skaitytąją paskaita "Patriotinis motyvas mūsų egzilinėje pozicijoje". Šiuo straipsniu Antanai ištiesiogiai atsiliesia ir į Anatolijaus Kairo rašinį "Ar lietuvių išėvių kūryba yra lietuviška?" ("Sėjai" ir kitur spausdinta), kuriuo jis gerokai nustebino daug literatūros mėgėjų savo neliteratūriškoms išvadoms.

Patriotikos egzilinėje literatūroje Antanaitis ieško ne rėkiančiąja, atkiltine ir paviršutiniška jama prasme, bet iš esmės, ir jis jos randa ne tik akivaizdžiuose Brazdžionio ar Aisčio posmuose, ne tik pas Bradūną ar Slaitą, bet ir tokiuose, rodos, apatitotikuose poetuose, kaip Radauskas, Nyka-Niliūnas ar Mackus. Trečiasis šios Pradalgės straipsnis yra A. Kairo "Pelenų figūra Bradūno kūryboje". Apie tą "pelenų figūrą" A. Kairys ne taip jau daug kalba savo rašinyje, bet vis dėlto matosi, kad autorius yra rūpestingai perskaitęs Bradūno poeziją.

Kai kurios jo pasidaromos išvados nuskamba keistokai. Sakykime, kai jis rašo: "ankstyvesnėje kritikai Bradūną pavadino 'žemininku', atseit, žemės bei žemės dirbančių poetu, ūkininkų daininimi, trumpai — žemdirbiu". Toks trumpas sujungimas, "žemininkas" nei iš šio ir nei iš to pavertęs "žemdirbiu", vis dėlto nėra nei labai logiškas, nei įtikinantis. Mūsųose Bradūno, rodos, iš tikrųjų niekas dar iki šiol nevadino "žemininku" dėl to, kad jis būtų "žemdirbiu", o vien tik dėl to, kad jis buvo "žemininkas" antologijos dalyviu ir tam tikros poetinės generacijos, žemininkais vadinamos, ryškio atstovu. Pasistatęs tokį niekuo neparemtą "žemdirbišką" baubą, kad jį paskui nuginčytų, A. Kairys vis dėlto nėra labai nuoseklus, o ir išpūdis lieka nelabai rimtas... O tokių keistenybių A. Kairo "pelenuose" yra ir daugiau.

Šeštoji pradėdama bene stipriausiu šio tomo grožinės prozos gabalu: Petr. Tarulio ištrauka iš rašomos naujos knygos, kuri pavadinta "Kauno gubernatoriaus pusryčiai". Autoriaus prozininko talentas jau prieš keletą dešimtmečių pastebėtas ir teigiamai įvertintas, kai jis buvo ne tik keturėviškininku bene svarbiausiuoju teoretiku, bet išleisdino ir pirmąją savo smulkiosios prozos

knyga "Mėlynos kelnės". Iš tiesų Petr. Tarulis (Petrėnas) nelabai daug knygų teišleido. Pokario Vokietijoje išėjo jo apsakymai "Žirgeliai padebesiais", o Nida prieš keletą metų išleido jo didelės apimties romanas "Vilniaus rūbas", kurio detalėse, charakterių piešime ir buitiniame įžvalgoje ir vėl sušvitėjo šito prozininko talentas, nors veikalas kaip romano, visuma, vis dėlto ir nepaliko išbaigto meno kūrinio išpūdžio. Dabar spausdinamoji ištrauka nurodo, kad Petr. Tarulis kuria naują didesnę veikalą, gal romaną, o ir pati ištrauka iš karto atkreipia dėmesį įdomiu taruliskuoju sakiniu, pastabumu detalėms ir įžvalgumu, kaip ant veikejus. Ištraukoje pasakojama apie paskutinį carinį Rusijos gubernatorių Kaune Veriovkina, apie jo kelionę į savo dvarą prie Utenos, apie jo galvosena, jauseną ir reakciją į aplinką. Tai atlikta puikiai taruliskuoju braižiu, sudomina ir net suintriguoja visą naująją knygą paskaityti. Juozas Švaistas spausdinasi su dviem prozos gabalais iš ciklo "Karas ir sentimentai". Atrodo, kad šita ciklo sudaro jo prisiminimų knygos tąsa. Švaistas moka iš tiesų įdomiai ir intriguojančiai pasakoti, o čia jis pasakoja nuotykius, kurie jį ištko kovose dėl nepriklausomybės po Pirmojo pasaulinio karo. Neabejotina, kad skaitytojų dauguma su malonumu ir šiuos Švaisto gabalus pasiskaitys. Susitikimas su suvalkieta rašytoja Petronėle Oriantaite paskutinėje Pradalgėje rašantįjį, štai, ir vėl praturtino vienu nauju lietuvišku žodžiu pramergti. Skaitytojai šio žodžio prasmę be vargo supras iš konteksto, pasiskaitę jos apybraižą "Ilgatrobės pastogė", kur rašytoja sodriu, žodingu ir puošniu stiliumi pasakoja apie savo jaunus gimnazistiškas dienas Kudirkos Naumiestyje. Oriantaite stilius iš tiesų gal net per daug puošnus, o šioje pohemingvėjinėje epochoje, kada trumpi kapoti sakiniai ir pasakojimo lakoniškumas išvirto jau beveik taisykle, toks stilius gali kai kam net ir pernelyg senobiškai nuskambėti, tačiau jis vis dėlto turi ir daug privalumų. Ypač mums, svetur atsidūrusiems ir taip dažnai besiskundžiantiems, kaip, esa, sunku tiksliai ir gražiai lietuviškai išsireikšti. Tepasiskaitykime Oriantaite, ir tokie "argumentai" bematant subyrės. Pats Pradalgių redaktorius K.

Barėnas šikart spausdinasi su trimis apsakymais. Jie, žinoma, barėniški, nors, tur būt, neprilygsta jo stipriausiajai prozai. Aplamai atrodo, kad šitie apsakymai yra savotiški "likučiai": pirmieji du iš jo paskutinės apsakymų knygos "Atsitiktiniai susitikimai", o tretysis — iš "Giedra vi sad grįžta". Be to, trumpą apsakymėlių duoda Antanas Giedrius ir kiek ilgėlesnį — maždaug jau nuolatine pradalininkė australietė Agnė Lukšytė.

Šeštojoje spausdinami septynių autorių eilėraščiai. Jauniausias ir, berods, debiutantas yra Algis Lapšys, 25 m. amžiaus bostonietis, inžinierius, JAV karininkas, veiklus skautų, studentų veikėjas, bendruomenininkas, mėgėjas dailininkas, štai, pasirodęs viešumai ir su savo eilėraščiais. Jau užsienioje gimes, Lietuvos niekadoms nematęs A. Lapšys pakankamai gerai ir tobulai moka lietuviškai, kad galėtų savo gimtąją kalbą eliauti. Pradalgėse spausdinami jo eilėraščiai savo tematika yra, sakytume, jaunatviški ir net šiuolaikiniai, kas jaunam žmogui ir suprantama, o ar jis ilgainiui išsivystys į poetą, teeparodys ateitis. Juk debiutiniai Pagėgio eilėraščiai kadaise irgi nebuvo labai išpūdingi, bet Pagėgis ilgainiui išvirto į poetą.

O. B. Audronė ir Kotryna Grigaitytė skaitytojams jau eilę metų pažįstamos savo eilėraščiais. Abi autorės, atrodo, stengiasi bent savo tematika neatsilikti nuo gyvenamojo laiko. Kada O. B. Audronė, pvz., eiliuoja: Kai Migai vaiko Phantomus Po svetimam dangum... o K. Grigaitytė: Anūkai joja ant medinių arklukų..., niekas juk negali suabejoti, kad abi autorės rašo iš betarpiškos tikrovės. Su penkiais eilėraščiais spausdinasi Alfonsas Giedraitis. Pas jį užtikame ir tokių eilučių: Atrodo, niekad vis Jau rytu nenušvis... Stasys Santvaras Pradalgėje dalyvauja su "Portretu", kuri, matyt, turėtume priskirti prie vadinamųjų baltųjų eilių. Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Kai Migai vaiko Phantomus Po svetimam dangum...

o K. Grigaitytė:

Anūkai joja ant medinių arklukų...

niekas juk negali suabejoti, kad abi autorės rašo iš betarpiškos tikrovės.

Su penkiais eilėraščiais spausdinasi Alfonsas Giedraitis. Pas jį užtikame ir tokių eilučių:

Atrodo, niekad vis Jau rytu nenušvis...

Stasys Santvaras Pradalgėje dalyvauja su "Portretu", kuri, matyt, turėtume priskirti prie vadinamųjų baltųjų eilių.

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Stasys Santvaras Pradalgėje dalyvauja su "Portretu", kuri, matyt, turėtume priskirti prie vadinamųjų baltųjų eilių.

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Stasys Santvaras Pradalgėje dalyvauja su "Portretu", kuri, matyt, turėtume priskirti prie vadinamųjų baltųjų eilių.

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Autorius čia aprašo ir liūdesingai samprotuoja apie V. Vizgirdos tapytą portretą, kuris "atliepia XX amžių" ir kuriame, be kita ko, "pro petį kyla paukštis, primena Benitą Mussolinį". O iš Lietuvos A. Gričius autorius ešęs ir parašęs: "Tu taip atrodysi po 20 metų". Visa tai, žinoma, labai gražu ir net labai įdomu, bet rašantysis "Portrete" pasigedo vienos mažytės smulkmenos, (Nukelta į 6 psl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.) eilę fondų ir institucijų, kurios yra įrodę savo pajėgumą panašioms užsimojimams įkūnyti. Ketvirtoji — palikti šį užsimojimą privačiai iniciatyvai, tikint, jog kas nors parodys pakankamai drąsos bei energijos. O kai čia minėtas veikalas bus baigtas geru rezultatu, tuomet kiekvienas jį galėsime savintis ir aiškinti pasauliui, jog mes šitai padarėme. Tiesa, dar yra ir penktoji galimybė (ir gana reali) — tą darbą

už mus gali kada nors padaryti svetimieji, vedami mokslinio smalsumo ir sudominti mūsų nepaslinkumo tą patiems atlikti.

Vacl. Kleiza

• Okupuotame Vilniuje buvo suauktas kultūros paminklų apsaugos mokslinės-metodinės tyrybos plenumas. Jame buvo aptarta kultūros paminklų apskaitos, sąrašų, paminklų inventoriavimo ir tų duomenų skelbimo klausimai.

Ofiso tel. HE 4-5758

DR. M. BUDRYS

2751 West 51st Street

Valandos: antradieniais penktadieniais 2-9 v. šeštadieniais 10-9 v. 'Asonia' ortimant' pagal susitarimą.

Ant Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2700 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400

Val pagal susitarimą. Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-3 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0900

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

SPECIALYBĖ — NERVU IR EMOCIJŲ LIGOS

Crawford Medical Building 6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220 Namų rez. PProspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠKEVIČIUS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v.v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika 2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., antr. nuo 9 iki 12 val.; arbe susitarima.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarima.

Tel. — RELIANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3925 West 57th Street

Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th St., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Mėkyrus trečiadieniais. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

1160 South Western Avenue

Firmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p. šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.

Ofiso telef. RE 7-1108

Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS

2517 West 71st Street

Tel. Hemlock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 8-4733

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv. 6-8 val., antradi. ir penktadi. 1-4 val. Valandos pagal susitarimą

Platinkite "Draugą".

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos 2454 West 71st Street

1108 ir Campbell Ave. kampas

Val kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 3 v. popiet

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5148

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7500; Namų 925-7099

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 423-2660

Išvietintieji ir atstumtieji

Šių metų Nobelio premijos lauroato Samuel Beckett monologas

PETRAS MELNIKAS

Kai seną, įkyrėjusį, nešvarų valkatą išmetė pro duris, jis skaičiavo laiptus, kuriais nudardėjo į apačią... Taip prasideda "The Expelled" monologas (Samuel Beckett "Stories and Texts for Nothing", 1967 *) ir baigiasi neramiai, nebaigta nakvyne pas vieną vargšą miesto vežiką. "Kai mane aprenė ir davė pinigų", senis tada žinojo, kad jam reikės dangintis iš patogios ligoninės ir pradėti gyventi vienam pačiam... prasideda "The End" monologas ir baigiasi elgetavimu ir gyvenimu po apversta valtimi, po kuria jis laukia savo galo, savo mirties... "Aš nežinau, kada aš miriau..." prasideda "The Calmative" monologas labiau Kafkos, kaip Joyce įtaškoje parašytas, kuriame vėl kažkoks senas žmogus, lyg sapne, atsiduria keistame mieste, pasiklysta ir, negalėdamas ar nenorėdamas pabusti, pasakojimo gale taip ir lieka klajoti amžinai. Ir dėl to autorius teisingai pastebi pačioj rašinio pradžioj, kad nežino, kurioj pasakojimo vietoj "aš miriau..."

Samuel Beckett pasakojimai yra kartu nepaprasti ir paprasti, nes juose, atrodo, veikia tik vienas ir tas pats herojus — kažkoks ligotas, karštinčius senis; jo niekas nemėgsta, stengiasi juo atsikratyti. Senis galvoja kaip senis, monologuose jis užsikerta, kartojasi, stengiasi nevykusiai pafilosofuoti, ir todėl dažnai atrodo kaip išgyventas, autentiškas klajoklis, amžinai ieškantis ramaus kampelio... kur išmiegoti... kur rasti maisto kasnelį... Tai gili elgetos psichologija, originali, įsigyventa ir tiek stipri, lyg pats Beckett visą tai būtų asmeniškai pergyvenęs. Pats stipriausias jausmas, kurį skaitydama pradėti jausti ir kurį Beckett tur būt, stengiasi išgauti, tai būtų gailėsčio jausmas — tiesiog gaila to vargšo senio; ne dėl to, kad žmonės gal kiek kietokai su juo pasielgia, bet dėl to, kad jis, daug nenorėdamas iš gyvenimo, vis dėlto ir to negauna; lyg žmonės negalėtų suprasti, "kodėl jam taip mažai reikia?" Senis monologe visuomet atrodo kaip tikras senis. Jis kartais pavargsta pasakojime ir prisipažįsta, kad kartojta tą patį, užkliūva, kad neturi nei drąsos, nei jėgų savo pasakojimo užbaigti. Gaunasi palaidi fragmentai, bet pilni neme-luotos, vargšo žmogaus tiesos, jei tokių vargšų iš tiesų dar esama? Jie reti, bet todėl ir idomūs. Sakysime, jie yra išgalvoti. Beckett'ui tai nesudaro kliūčių: pasakoj ar išvaizduotoj tikrovę jo įsigyvenimas, atrodo, visuomet pasidaro menine tikrove. "Gal atsiminimas, kurį aš papasakojau," jis sako, "atėjo neryškus ir šaltas, nuotykiškas gal panašus į mano gyvenimą, vis dėlto aš neturėjau drąsos jo užbaigti ir jėgų tęsti toliau" — taip jis baigia 72 psl. "The End" monologą, atsikratydamas nuo visų tu, kurie galvoja, kad tai jo autobiografija.

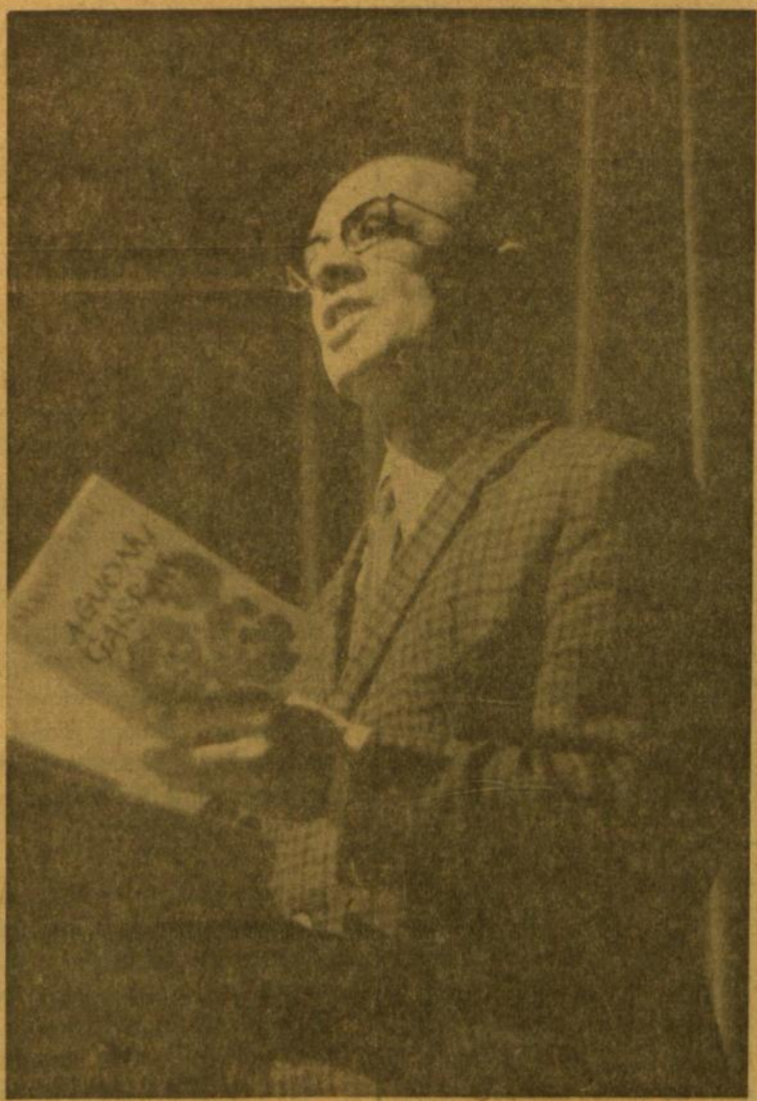
Jo pasaulėžiūros ieškotojams menininkas — Beckett duoda tokią sceną "The End" monologe. Prieš elgetaujantį senį, aikštelėje, keliamas mitingas. Kažkas, užsilipęs ant automobilio stogo, kažką šūkauja. Senis girdi tik fragmentus. Unija... broliai... Marksas... kapitalas... duona ir sviestas... meilė. Senis elgeta nieko nesupranta. Oratorius rodo pirštu į jį — elgeta ir šaukia, kad tokių čia yra tūkstančiai, elgetas čia sutinki kasdien; jei jie nevaikščioja "ant keturių", tai tik dėl to, kad miesto savivaldybė jų nesurankiotų kaip šunis — valkatas už grotų. "Ar tai jo kaltė? Paklauskite, ar tai jo kaltė?", šaukia oratorius. Bet elgeta, nelaukdamas, kol jį kas nors pradės klausinėti ir tardyti, susisėmęs pinigus į dėžutę, pasitraukia. Jam gaila apleisti tą ramų kam-

pelį, kur jis taip neblogai "uždarbiavo". Apie oratorių senis šitaip galvoja: "Jis turėjo būti religinis fanatikas. Aš negaliu at-rasti kitokio paaiškinimo. Gal jis buvo pabėgęs lunatikas. Jis turėjo malonų veidą, bet gal kiek nusidažiusį raudona spalva" (67 psl.). Susidarę keista išvada (jei tokią Beckett norėjo parodyti) — jo senis nenori būti išganytas. Jis bepartinis elgeta. Jo nesupranta nei turtingieji, nei vargšai. Jis nori būti vienas — vienišas — savotiškas individas, kuriam šis pasaulis vis perša įsivėlimą į vieną ar kitą, į vieną ar kitą "kažką". Neįsivėlimas, nedalyvavimas brangiai apmokamas.

Beckett'o senis net tiek individualus kad jis nenori gyventi net su savo senu draugu — vargšeliu kaip ir jis — vienoj pajūrio oloj. Jūra jam nepatinka, ir jis nenori net savo paslaugaus draugo pagalbos. Jis eina gyven-ti į kalnus, bet ir ten vienoje būdelėje jam nesiseka. Lipdamas atgal iš kalnų, jis prašosi pavėžamas. Veltui. Kartais jis gula ant vidurio kelio, bet vežimai suka aplink. Nešvarus ir apdriskęs, jis pradeda mieste elgetauti, miega po apversta valtim ir laukia savo mirties, prisimindamas savo tėvą ir vaikystės dienas... Apie Beckett pasakojimų stilių S. Spender išsireiškė, kad jis tiek retoriškas ir taip poetiškas, jog poetai galėtų jam net pavydėti. Tai ypač aišku iš kitų trumpesnių (trylikos) fragmentų knygoj, pavadintų "Text for Nothing", kurie atrodo, kaip pasirošimas, "mood" eksperimentai jo ilgesniems pasakojimams. "The Expelled", "The End" ir "Texts for Nothing 1" pasirodė Evergreen Review.

Rašytojas gimė Dubline, Airijoje, 1906 metais. Prieš 1930 m. atvažiavo į Paryžių. Čia rašė prozą ir poeziją angliškai iki 1945 metų. Po šio karo staiga pradėjo viską rašyti jau prancūziškai (matyt, išmoko ir įsigyveno į idioma). Jo veikalai: "Waiting for Godot", "Endgame", "Molloy", "Malone dies", "The Unnamable" ir "How it is". Rašytojas gyvena Paryžiuje ir turi namuką prie Marnos. Kartu su Robbe — Grillet, M. Butor ir N. Sarraute ir kitais**) priskiriamas prie prancūzų Naujojo romano grupės.

**) Marguerite Duras, Claude Simon, Maurice Blanchot ir Jean Cayrol. Apie J. Cayrol: V. Skrupskelytės straipsnis Drauge 67. IV. 15.

Poetas Vladas Šlaitas skaito savo kūrybą iš "Ateities" leidyklos išleisto naujo eilėraščių rinkinio "Aguonų gaisras" Jaunimo centre, Chicagoje, lapkričio mėn. 9 d. Anglijos lietuvių klubo surengtoje Anglijos lietuvių rašytojų literatūrinėje šventėje, kurioje buvo klubo pakviesti du Anglijos lietuvių rašytojai: poetas Vladas Šlaitas ir kun. Jonas Kuznickis - Gaillius. Nuotrauka V. Noreikio

Tauta, rašytojas ir veikalas

VAICIONIENĖ

(Tėsinys iš praėjusio šeštad.) Daugelis mūsų meno paminklų jau dabar neatsižaukia iš lietuviškos tylos, arba atsižaukia kitos tautos balsu, nors jie sukurti pačių lietuvių dailininkų arba užprašyti tokius sukurti.

Paskutinio meno kūrinių paminklo "modelio", laikraščiuose, foto nuotrauka rėkte rėkia kokį "kopylstulpį" stato Beverly Shore lietuvių lietuviško gamtovaizdžio centre, patys sako, primenančiam "lietuvišką pajūrį, Jūratės ir Kastyčio legendą..." Ar čia mums ir kitiems ne įsakičiau, aiškiau kalbėtų, jeigu ne tautinio meno paminklas, tai nors klasikinio, kaip ir Laisvės Statula New Yorke, iškėlusį degantį žibintą, rodantį uostą vandenynų blaškomiems, čia atplaukusiems emigrantų laivams? Kuris kurį amžiumi pragyvens — parodys istorija.

Literatūros galia ir laikas "Tauta kaip ir žmogus yra individas, leiskite ir jos kūrėjui likti individu". (J.G.)

Juk ir ano juodo Lietuvos laikotarpio lietuvių individų rašytojų lietuviškas raštas toks, kaip jie supančioti anuomet galėjo rašyti, prikėlė tautą iš tokio miego, jog nedaug tereikėjo jai amžinai užmigti. O kokios literatūrinės vertės buvo tie jų raštai? Kol, herojiškai nugalėdami to meto aplinkas, atėjo individai — Donelaitis, Pietaris, Baronas, Vydūnas, Krėvė, Sruoga, Vaižgantas... Kol atėjo Maironis, nugalėjęs ežero Keturių Kantonų grožį, lėkė žvaigždėtu paukščių keliu į tolimąsias, numylėtas tėvėlių salis. Tiesa, buvo ir jaunesnių rašytojų, poetų, imančių iš Maironio rankų aukso plunksną ir iš po dirvonų ištrauktas kankles...

Deja, Lietuvos laisvės laikotarpis buvo per trumpas dar ne per gausiems, laisvame kelyje iškilusiems plunksnos vaidiloms padėti visus lietuvius subrandinti gintariniais lietuvišiais. Ir padėti sukurti iš teritorinės Lietuvos jos ribose stiprią tautinę kultūrinę Lietuvą.

Per greitai išsinėrė "iš lietuviškų varžtų" rašytojai, kurie išsigeidė "realaus" tarptautinio garso, "nuo rytų iki vakarų", — minkštų, spalvingų burbuliškų socialinių aukštybių, atpučiamų šiaurinių vėjų. Vienas, ir dar gi koks, palinkėjo Mairioniu labos nakties... Kitas, nepriklausomybės laikais pasirodęs žinąs, jog "Kaip kankliai be stygų, tauta be poeto, be jų kas jai ateitį šviesią žadėtų"... išėjo skambinti gitaromis, balalaikomis bolševikams, okupaciniam režimui, žadėdamas neapsakomai šviesią ateitį ir "buvusiai atsilikusiai", to režimo perkuriamai Lietuvai. Kita talentingoji, irgi nugalėdama nepriklausomą Lietuvos aplinką, studijuodama Marksa-Engelsą, užgiedodavo, tur būt, ne nematytos Volgos trubadūriui. Nors "Jis valkata, paskutinis brodega... Širdis mano dega..."

Būtų gerai, nors čia ir ne iš visų mūsų meno kūrinių šviestų tautinis heroizmas, kad iš kitų ryškėtų nors lietuviška dvasia, ją vaizduojamu atitinkamu pavidalu. Ir pagal tokią išvaizdą tauta turėtų savo skirtingą kultūrinį veidą, kaip žmonės sako, tautinį gymį. Savo pinigą.

Mes iki "for sale" atrodo dar nesame nusipiginę, nors pavojus gresia. Tai ar negalėtume pirmiausia patys sau išmintingai, rimtai, vienbalsiai pabranginti? Brangumo kainą išlaikydami savo aukštą tautinę, skirtingą nuo kitų kultūrinę kūrybą, tikriausiai pabrangtume ir tarptautinėj rinkoje. Tautinė, lietuviška, patriotinė kūrybinė versmė būtų nuodai okupantui ir sveikata pavergtai tautai. Būtų pelių nesugriauziamas kapitalas ateičiai ir atramos taškas išvijos ateities kartoms. Rašytojams ir kitiems kūrėjams paminklas. Jei ne stipresnis už varį, ne aukštesnis už Egipto piramides, tai nors toks, kokį tautos savo herojams stato. Vienas toks visų mūsų balsas būtų ir Dievo balsas.

Tada nebijotume, nors ir žemė drebėtų... (Iš užrašų 1969.7.10-9.25.)

Rembrandt Šiuo metu Chicagos Meno institute vyksta plati Rembrandto ir jo amžininkų paroda, minint didžiojo dailininko 300 metų mirties sukaktį. Paroda tęsis iki gruodžio 7 d. Apie ją plačiau kitą šeštadienį.

REMBRANDTAS

HORACIO PENA

Ir jis sukūrė šviesą, tačiau prieš tai, skausmas ir vienvėdis suformavo jį patį. Ir buvo šviesos pasaulis virš šešėlių pasaulio. Nes šviesa visiškai nepasitraukė, bet kaupėsi, spietėsi apie vienos pusės veido profilį, apie pinigą, kuriuo perkame ir už kurį parsiduodame, apie kūną, nuimamą nuo degančio medžio. Kūną, apie kurį mes sukamės ir esame, ir gyvename, ir mirštamė.

Nes su skausmu ir vienvėde pasidarė šviesa, gimstanti kritinėje "Zydu nuotakos", ar "Vyro su aukso šalmu" žvilgsnyje. Skausmu, vienvėde ir šviesa suauostos mažos akies detalės, kaktos raukšlės. Nes nėra jokios baltos erdvės, nes visa yra užtvindyta vienvėde, šviesa ir skausmu. Drebananti ranka pripildo paveikslą, visados duodama ir visados gaudama daugiau vienvėdės, daugiau skausmo, daugiau šviesos. Ir niekad nežinomi, kaip šviesa kris į akį, ją apalindama. Saskaityta mirė. Gerterje merdėjo pamišėlių ligoninėje, Hendricke mirė, vaikai mirė, prieš pažindami tėvą. Titas mirė. Ir kreditoriai, skolintojai ir lupikautojai, artimieji žmonos, kurią buvo mylėjęs, per aštuonerius metus jį persekiojo kaip šunį, ir jo senelių rinkiniai. Jo turtai konfiskuoti ir perduoti varžytinėse daugiausiai pasilusiam. Tačiau jis, duoda daugiau vienvėdės, daugiau skausmo, daugiau šviesos Emaus mokiniams, jį tepažinusiems tik jam sulaužius ir padalinus duoną, duoda daugiau vienvėdės, daugiau skausmo, daugiau šviesos Suvedžiotojais. — nes neliekit, Viešpatie, kad mesčiau akmenį nei į ją, nei į bet ką — daugiau blizgesio, daugiau skausmo, daugiau šviesos, daugiau šešėlių, daugiau mirties. "Niekad daugiau nebebūsi vadinamas Jokūbu, o Rembrandtu, nes vyriškai esi kovojęs su Dievu, kuris yra vienvėdis."

Iš ispanų kalbos vertė P. Gaučys (H. Pena yra Nicaraguos poetas)

Prof. dr. Rimvydas Šilbajoris puolamas okupuotoje Lietuvoje

Visoje Sovietijoje kultūrinėms ir kūrybinėms apraiškoms varžyti, šalinant liberalaus žurnalo redaktorių, metant iš Rašytojų sąjungos pažangesnius rašytojus ir vėl viską tempiant ant partijos diktuojamo socialistinio realizmo kurpalo, kuris nieko daugiau nereiškia kaip tik absoliutu, vergišką paklusnumą partijai, nepamirštas ten ir vienas iš ryškiųjų vidurinėsios kartos laisvojo pasaulio lietuvių literatūros kritikų — prof. dr. Rimvydas Šilbajoris. Kultūrinio gyvenimo egzektoriaus ten užklūvo 1968 metų Pedagoginio lituanistikos instituto leidinys "Socialistinis realizmas", o puolimo taikiniu pasirinktas jo įvadas (Socialistinio realizmo apžvalga), parašytas prof. dr. R. Šil-

Tad ir savaitraštį "Literatūra ir menas" (lapkričio 6 d.) nepagaillėta net viso puslapio, kur Vytauto Šalnos straipsnyje "Ir jie pridūrė savo trigeriai" bandoma viešai politrukiškai pasišaipyti iš dr. R. Šilbajorio teigimų. Šalnos straipsnio vertė tik ta, kad visas tas raštas galėtų būti nauja, papildoma iliustracija anksčiau paskelbtų Šilbajorio teigimų, galėtų būti dar vienas akivaizdus argumentas, kad Šilbajoris rašo tiesą. Šalnos atsiliepiamas yra taipgi geras pavyzdys, kaip okupuotą ir jam ištikimuosius nervina bolševizmui nešunuodegaujantį laisvojo intelektualo žodis, liečias kultūros ir kūrybos sritį, Sovietijoje paverstą tik partijos tar-naite K. legendą".

Rembrandt Saulius ir Dovydas

Iš laisvės kovų prieš 50 metų (VII)

Zarasų operacija

KAZYS ALISAUSKAS

Kaip jau buvo anksčiau rašyta, didžiajam lietuvių puolimui prieš rusus bolševikus 1919 m. birželio mėn. pasibaigus, lietuvių kariuomenė sustojo prie Dusėtų, ežerų linijoje (žiūr. Draugas, 1969 m. liepos 26 d., Nr. 174-30, antrąji dalis). Vieta gintis buvo patogi, ten buvo įmanoma laikyti frontą ir su mažomis jėgomis.

1919 m. liepos 11-12 d. labai gražiu manevru 1 pėst. pulko III batalionas užėmė Salako miestelį, kuris buvo mūsų kariuomenės dešiniajame sparne ir sudarė grėsmę mūsų sparnui.

Liepos 14 d. bolševikai bandė Salaką atsiimti, bet buvo atremti su dideliais nuostoliais. Ginantis pėstininkams labai gerai talkino mūsų artilerijos 4 baterija. Baterijai vadovavo karn. M. Pečiulionis, kuris dėl savo drąsos, sumanumo ir taiklaus šaudymo buvo pramintas "Perkūno dieduk". Jisai šitai žinojo, bet pravar-džiuojamas neįky. Ten kur jisai su savo 4 baterija tik pasisukdavo, priešas turėdavo bėgti. Pėstininkai ir kulkosvaidininkai prie Salako kovojo didvyriškai. Sužeistieji nesiduodavo nunešami iš pozicijų. Kautynės tęsėsi ištisą dieną. Bolševikai vykdė viena po kitos keletą atakų. Visos tačiau buvo atremtos.

Vėliau buvo nutapytas šias kautynes vaizduojantis paveikslas, kurį buvo galima matyti Vytauto Didžiojo Karo muziejuje, Kaune.

Liepos 6-12 d. Panevėžio rinktinė, vyr. karo vadui įsakius, puolė priešą, siekdama užimti Alūkštą ir Dviėtę. Puolime dalyvavo: 2 pėst. pulkas, Marijampolės ir Panevėžio batalionai. Puolimas nepavyko, kaimyniniai barai buvo pasyviūs, tai įgalino priešą sutelkti rezervus iš ramių vietų ir nukreipti kontra-puolimui į Panevėžio kautynių barą. Pasitraukus į senąsias pozicijas, buvo ruošiamasi sekantiam puolimui. O tai jau ir buvo Zarasų operacija.

Šiuokart operacija buvo paruošta vykdyti platesniaiame fronto ruože. Vyr. karo vadas sutelkė į frontą visas turimas jėgas, kurias tik galima buvo pa- imti. Iš ankstesnių rinktinių buvo sudarytos brigados.

Ukmergės rinktinė — tapo pirmąja brigada ir Panevėžio rinktinė — antrąja brigada. Vaidai tepasilikio tie patys.

Pirmąją brigadą sudarė: I pėst. pulkas, Vilniaus ir Ukmergės batalionai, pusantros artilerijos baterijos ir I gusarų eskadronas.

Antrąją brigadą sudarė: 2 pėst. pulkas, Marijampolės, Joniškėlio ir Panevėžio batalionai, gudu atskira kuopa, pustrėčios artilerijos baterijos ir I gusarų eskadronas.

Prieš mūsų kariuomenę stovėjo rusų bolševikų 15-tos armijos 4-ta šaulių divizija, kurioje buvo 7 šaulių (28, 29, 30, 31, 32, 33 ir 60 latvių komunistų) pulkai, komunistų ypatingos paskirties batalionas (sukilimams malšinti, ir t.t.), 2 kavalerijos eskadronai, 6 artilerijos baterijos, 2 šarvuoti traukiniai ir viena oro eskadrilė.

Bolševikai buvo užėmę ir įtvirtinę šioje fronto linijoje: Gri-biškiiai - Bružai - Avilio - Čičirio ežerų sąsmauka, Raudinė - Gudai - Bebrinė. Šiame ežerų ir kalnelių išraižytame gražiame krašte, bolševikai išsilaukė iki rugpiūčio mėn. pabaigos. Daug-pilio kryptis turėjo strateginę reikšmę bolševikams, tad buvo saugoma ir ginama.

Mūsų kariuomenė laikėsi pozicijoje: Salakas - Drobai - Zoko-riai - Morkūnai - Dusetos - Aleksandravėlė - Junkūnų dv. - Buro-kiškiai - Subatas - Baltmužiš. Dešinėje mūsų kariuomenės,

Dukšto-Rimšės apylinkėse, stovėjo lenkai. Kairėje — Aknista a-pylinkėje, latviai. Latvių dalinys buvo mažas.

Rugpiūčio 23 d. vyr. karo va-das, generolas S. Zukauskas, įsa-kė pirmajai brigadai naktį į rug-piūčio 24 dieną vykdyti puolimą ir užimti Zarasus.

Brigados vadas karn. K. Ladi-ga puolimą pradėjo, kaip kad buvo įsakyta, trimis voromis. Vidu-ryje, generolas S. Zukauskas, įsa-kė pirmajai brigadai naktį į rug-piūčio 24 dieną vykdyti puolimą ir užimti Zarasus. Naktį puolimas buvo pradėtas, kad pėstininkai, pasi-naudodami tamsa, galėtų lengviau pralaužti priešo įtvirtintas pozicijas. Pasisekimo buvo tikė-tasi prie Veringiškių ir Balčių gy-venviečių. Tačiau pralaužti prie-šo poziciją šioje vietoje nepavy-ko. Nieko nepadėjo nei pakartoti ni puolimai. Nakties atakos metu prie Balčių vienkiamio žu-vo karn. (karužas) Jurgis Sida-ravičius ir 15 kareivių. Buvo daug sužeistų.

Geriau sekėsi kitoje plento pu-sėje, dešiniajame pulko sparne. Nakties puolimu buvo užimti Daneikių ir Galminių kaimai. Užėmus Galminių k., jau pra-švitus, viena kuopa pasuko į Bru-žų ir Verigiškių k. bolševikų pozicijų užnugarį. Karn. M. Pe-čiulionis intensyviai šaudė į priešo pozicijas. Bolševikai tuoj pa-sitraukė. Pralaužus frontą, pasi-sekimui išplėsti, karn. K. Ladi-ga puoliančius sustiprino rezerva. Rugpiūčio 24 d. apie 10-11 val. buvo užimti Degučiai. Priešas buvo persekiojamas iki sutemos.

Tuo laiku Ukmergės batalio-

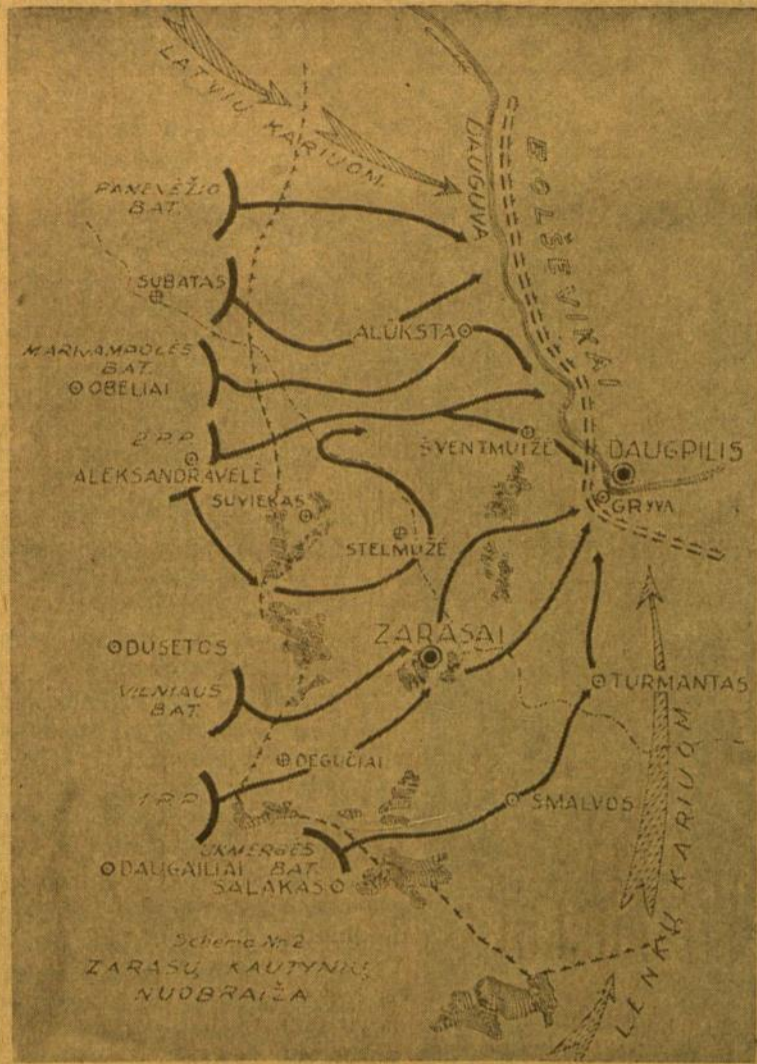
Generolas Silvestras Žukauskas, Lietuvos kariuomenės vadas 1919 metais, išvejant rusus bolševikus iš Lietuvos.

nas (karn. J. Kubilius) iš Salako apylinkėse taipgi puolė priešą — pralaužė pagrindinę poziciją ir, užėmęs Kiškelių ir Tiltiškių k., sustojo poilsui.

Vilniaus batalionas (karn. K. Škirpa) iš Dusėtų apylinkės puolė priešą ir užėmė Mažvylius, kur buvo prieš gerai įtvirtinta pa-grindinė pozicija. Pralaužęs bol-ševikų fronto liniją, tęsė puolimą Mikulių dvaro kryptimi. Temstant sustojo poilsui.

Bendrai viską sumetus, rug-piūčio 24 d. kautynių rezulta-tai buvo geri, pirmoji brigada prasilaužė pro priešą pagrindinę poziciją visame savo fronto bare. Naktis į rugpiūčio 25 d. praėjo ramiai.

Rugpiūčio 25 d. anksti rytą, vi-sos trys pirmos brigados voros tę-sė puolimą. Vidurinioji vora, I pėst. pulkas, sudavė priešui smū-gį prie plento ir sparčiai žengė prie Zarasų miesto. Kairėje, vei-kiantis Vilniaus batalionas, už-ėmė Mikulių dvarą ir, persekio-

1919 metų nepriklausomybės kovų schema — Zarasų operacija.

damas priešą, priėjo prie Zara-sų ežero. Dešinėje Ukmergės ba-talionas sumaniais manevrais prasiveržė pro Samavos ir Luo-džio ežerų tarpeklius. Bolševikai ir čia neteko patogią pozicijų gintis, tad buvo priversti trauk-tis. Tą pat dieną, apie 17 val. I pėst. pulko 9 kuopa (karn. P. Dundulis) drauge su Vilniaus bataliono vienu būriu užėmė Zarasus. Bolševikai pasitraukė ir užėmė kalnagūbrius į šiaurės rytus nuo Zarasų, abipus plento. Karn. P. Dundulis vykusiai užė-jo su kulkosvaidžiais į bolševikų sparną. Po trumpo, bet stipraus smūgio, jisai priverstė bolševikus pasitraukti Daugpilio kryptimi. Pavakarėje karn. P. Dundulis užėmė Smėlinę.

Aidas apie Zarasų paėmimą ir bolševikų fronto pralaužimą pa-plito po visą Lietuvą. Kariuome-nėje nuotaika pakilo. Kiekvienas karys dirbo, kovojo, kad pasiek-tas rezultatas būtų kaip galint geriau išnaudotas. Vadaai plana-vo tolymesnius karo veiksmus. Darbas vyko dieną ir naktį. Po-ilsiauti nebebuvo laiko.

Pirmoji brigada su savo mažo-mis jėgomis per 2 dienas gana toli nužygiavo į priekį. Frontas apie 40 kilometrų įlinko priešų pusėn. Plyšys tarp I ir II briga-dų nuolatos didėjo. Dešinėje lenkai stovėjo vietoje. Tarpek-lius saugojo gusarų eskadronas. Tai buvo silpna apsauga, kuri galėjo tik susekti priešą, bet pati negalėjo gintis. Visa tai sudarė rūpestį pirmos brigados vadui, norint apsaugoti savo brigados sparnus. Todėl vyriausias karo vadas įsakė:

- a) Rugpiūčio 26 d. auštant pradėti prieš puolimą ir antra-jai brigadai.
b) 2 pėst. pulko vadui saugo-ti pirmos brigados kairįjį sparną ir tuojau užimti Kuklių kaimą, kuris yra tarp Avilio ir Čičirio ežerų.
c) Pirmajai brigadai daugiau veikti sparnuose. Rugpiūčio 25 d. vakarop, saulei leidžiantis, 2 bijodami mūsų dar gilesnio ap-pėst. pulko karn. E. Noreika su

dviem kuopom staigiu puolimu užėmė Kuklių kaimą. Priešas pabėgo. Apie tai tuoj buvo pranešta brigadų vadams ir vyriausiam karo vadui. Susirūpinimas aparnų apsauga atslūgo. Rugpiūčio 26 d. pirmos briga-dos centras stovėjo vietoje. Vy-ko veiksmai sparnuose. Vilniaus batalionas, puldamas priešą, pri-ėjo Ilžės ir Sventės ežerų sąsmauką, užėmė Ilžės dvarą ir sus-tojo. Dešinėje Ukmergės batalio-nas užėmė Smalvos miestelį ir rugpiūčio 27 d. drauge su I pėst. pulku Turmanto gelžkelio stotį. Lenkai dešinėje taipgi pradėjo bolševikų puolimą.

Pasitraukę bolševikai užėmė senuosius pirmojo pasaulinio karo rusų apkasus. Toje vietoje ru-sų su vokiečiais frontas buvo iš-stovėjęs daugiau kaip 2 metus (nuo 1915 iki 1918 m. pra-džios). Pasiliko daugybė apkasų, apraizgytų spygliuota viela, kuri jau apaugo žole ir krūmais. Rusų su vokiečiais karui pasi-baigus, vietos gyventojai saviem reikalams pravedė čia kelius ir takelius. Tačiau apkasai ir spygliuotų vielių klūtys liko stovėti. Prie kelių ir takelių bolševikai pastatė kulkosvaidžius, tad gin-tis buvo labai patogu ir su mažo-mis jėgomis. Šioji apkasų linija ėjo: Smėlynės, Medumio, Ilžės ir Sventės ežero sąsmaukomis. Pra-siveržimas pro šiuos įtvirtinimus, neturint sunkios artilerijos ir pa-kankamai žirklių vielai karpyti, sudarė lietuvių vadams didelį rūpestį.

Rugpiūčio 26 d. anksti rytą antroji brigada pradėjo puolimą, siekiant, kaip buvo įsakyta, išvy-ti bolševikus, esančius šiapus Dauguvos upės, į dešinįjį upės krantą. Mūsų brigada sutiko stip-rų pasipriešinimą prie Raudinės dvaro, Gudų kaimo ir Kovenos vienkiamio. Vis dėlto sumaniais manevrais pavyko apeiti priešų sparną. Spaudžiant iš priekio ir į bolševikų užnugarį, pavyko pa-imti Raudinės dvarą. Bolševikai, bijodami mūsų dar gilesnio ap-pėst. pulko karn. E. Noreika su

Advertisement for House of Health Foods, featuring vitamins, slim gym, and Frank's TV and Radio, Inc. with contact information.

Dėmės šviesioje Vaižganto kūryboje

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Todėl klysta tie Vaižganto kūrybos vertin-tojai, kurie iš jo raštų nori išvesti gamtinio kosmoso harmoniją, remdamiesi paties ra-šytojo posakiu apie gamtinio proceso loginę darną, nes viskas pasaulyje gimsta, auga, kles-ti ir prieina savo pabaigai. Šitaip Vaižgantas yra pasakęs, bet jis nėra detaliau dėstęs, kaip jis supranta šitą pabaigą. Tačiau, kaip jis vaiz-duoja biologinės gamtos veikimą žmonėse bei jų aistrose, ta pabaiga dažnai būna baisi, žiau-ri, išdaviškiška arba žudikiškiška. Todėl jokio kito lietuvių rašytojo kūrinuose nėra tiek prie-vartinių ir pusiau prievartinių mirčių, kaip Vaižganto raštuose. Todėl galima tarti, kad dėl biologinės gamtos neigiamos įtakos žmo-nių gyvenime Vaižgantas yra vienas tamsiau-sių lietuvių rašytojų.

Bet Vaižgantas šituo atžvilgiu nėra juo-džiausias pesimistas, nes pasirodo kaip vienas aktyviausių kovotojų prieš gamtos incercines jėgas, ar jos būtų pasyvios ar aktyvios. Jis savo asmenim, savo veikla ir raštais yra ko-vojęs prieš lietuvių patarę, tariančią: "prieš vėją nepapūsi". Šią iš fizinės gamtos reiškinų išvestą patarę Vaižgantas laikė "didžiausia žmonijos demoralizatore" — beveik visų oportunistų, konformistų ir išdaviškų motina. Todėl "Tėvynės Sargo" kūrėjas žavėjos visais tais, kurie neigė tą patarę, kovodami prieš gamtos incercines jėgas. Pirmon eilėn jis gėrė-josi fiziniu, visuomeniniu, kultūriniu ir kito-kiu dvasiniu darbu, nes tai buvo tiesioginė ar netiesioginė kova prieš incercingą gamtą.

Todėl savo "Pragiedruluose" Vaižgantas džiaugėsi šešiasdešimties, kurie, nugalėję Aukš-taičių snėlynus, pagaliau įsikūrė grafų dva-ro centre, nes Sviestavičiai jau buvo pradėję išsigimti pasyviame rūgime. Jis ypač žavisi šešiasdešimties, tu devydarbiu mėgė-ju, kuris, stipriai girdėdamas savy biologinės gamtos balsą, jį nugalė, fizinę gamtą vergia, žiemos snauduliu miegančią lietuvių visuo-menę subeiga neblogiau išjudinti už Vizgirdą ir dr. Gintautą. Vaižgantas su didele sim-patija seka Vincės Kaniavos ūkinius darbus, vadina jį Robinzonu, kai jis atstatinėja nu-mininkų nualintą tėviškę, nes tai kova prieš žmonių ir gamtos incerciją. Kai Kaniavos vergiama gamta, lyg jam keršydama, ne-leidžia susilaukti šeimos, rašytojas su nema-žesne simpatija seka Kaniavos pastangas at-sverti tą gamtos nuoskaudą visuomeniniu darbu. Vaižgantas taip pat su šilta simpatija žvelgia į Siukštų Mykolą dėl to, kad jis ne-pasidavė biologinei gamtai, atleido išdavikei Severijai ir liko ištikimas savo dvasinei mei-lei.

Barokinis žmogus

Vaižganto pažiūra į gamtą nėra vienoda, bet originali. Rašytojas yra optimistas, kai vaizduoja savo veiklę santykius su Lietuvos gamtovaizdžiu ir mato, kaip jie gamtą pa-

vergia. Bet šviesus šypsnyš dingsta iš Vaižgan-to veido, kai jis žvelgia į savo veiklę san-tykius su biologine gamta, kuri dažnai su-žludgo savo vaikus, kai šie jai pasivergia. Ir dėl to jis negrimsta į juodą pesimizmą drauge su natūralistais, tokiais, kaip Žemaitė, nes gy-venime pastebi asmenų, — nors jų ir ne-daug, — kurie kovoja prieš gamtos diktatū-ra. Skelbdamas pasipriešinimą gamtos prie-vartinėms jėgoms, Vaižgantas pasirodo mū-šų literatūroje originaliai. Tiesa, Vaižgantas remia, bet ja nė nesitenkina, žvelgia aukš-gamtos neneigia, dažnai ją pabrėžia, ja atsi-čiau, šaukiasi kultūros ir religijos. Šitokių bū-du ne tik savo raštų stilium, bet ir savo pa-žiūromis į gamtą bei žmogų jis pasirodo ba-rokinio rašytoju. Jis abiem kojom stovi žė-mės gamtoje, bet ja nėra patenkintas, nes ko-vos priemonių prieš ją jis ieško aukščiau, siekdamas iki dangaus.

Būdamas barokinis, Vaižgantas nėra ir ne-gali būti nei optimistiškai šviesus, nei pesi-mistiškai tamsus, nes jame šviesios jėgos grumiasi prieš tamsias. Todėl kas Vaižganto kū-ryboje tenorėtų matyti tik šviesias spalvas be dėmių ir šešėlių, tas mūsų rašytoją iškreip-tų, susiaurindamas ir uždarydamas jį tik lie-tuvių ribose, nes težiūrėtų į jo "Pragiedrulių" epopėją. Nors šis kūrinys yra svarbus Vaiž-ganto kūryboje, tačiau viso rašytojo neišreiš-čia. Yra dar eilė kitų apysakų, tarp kurių du liūdni kūriniai — "Dėdės ir dėdienės" bei "Nebylys", kurie meniniu atžvilgiu nė kiek nemenkesni už "Pragiedrulius". Nors tos dvi apysakos yra glaudžiai susijusios su XIX am-žiaus lietuvių kaimo socialinėmis sąlygomis, tačiau savo problemomis (meilės bei draugystės išdavimu, seksualinės aistros klatinga galybe) jos išėina iš grynai lietuviškų ribų, pa-kyla į visažmogišką problematiką ir pasiekia ontologinį gruntą. Šitaip tos dvi apysakos pa-daro Tumą - Vaižgantą svarų ir įdomų ne tik lietuvių skaitytojams, bet ir kitataučiams.

Taigi, nešviesinant Vaižganto dirbtinai, sutinkant, kad jo kūryboje tamsių dėmių y-ra nemažiau negu šviesybių, kad šitos dėmės kartais pasiekia ontologinių gelmių, taigi svar-besnės negu šaržų pažadinti šypsniai, Vaiž-ganto kūryba su "Dėdėmis ir dėdienėmis" bei "Nebyliu" įgauna visažmogiškos reikšmės, kuri nėra susijusi su laiku. Atrodo, kad ypač naujoviškai skamba jo "Nebylio" apysaka, ku-ri gali duoti medžiagos freudistų fantasti-nėms analizėms ir seksualumo problema už-burtiems didmieščių dekadentams. Nors kit-tas kritikas į tuos pačius kūrinius gali pažū-rėti kitaip, tačiau atrodo, kad šimtmečio pro-ga į Vaižganto kūrybą dera pažvelgti nebūti-nai tradiciškai.

1969. VII. 7.

Šatrijos Raganos raštų dvi-tomis išėjimas Vilniuje. Pokario metais tai pirmas šios žymiosios mūsų rašytojos raštų išleidimas. Dviejuose tomuose sudėti patys reikšmingiausi Šatrijos Raganos grožinės literatūros kūriniai — apysakos ir apsakymai: Sename dvare, Irkos tragedija, Viktutė, Vincas Stonis, Į Šviesą. Leidinyje telpa ir P. Cesnulevičiūtės straipsnis apie Šatrijos Raganos kūry-bą.

Chicago Savings and Loan Association advertisement with interest rates (5 1/4% and 4 3/4%), services list, and contact information.

Zarasų operacija

(Atkelta iš 4 psl.)

ėjimo, pavakareje pasitraukė iš Gudų ir Kovenkos vienkemių. Pasitraukę sustojo Grendzės, Šarlotės ir Šedorės dvarų riboje.

Rugpjūčio 27 d. bandymas išstumti bolševikus ir iš šios ribos nepavyko, vis dėlto naktį iš 27 į 28 d. karn. A. Butkūni su II batalionu pavyko apeiti bolševikų sparną ir užimti Grendžę. Užėmus Grendžės dvarą, bolševikai buvo priversti pasitraukti ir iš Šarlotės pozicijų. Marijampolės batalionui ir gudų kuopai po atkaklių kautynių pavyko užimti Šedorės dvarą (netoli Eglainės gelžkelio stoties). Antrosios brigados dalys persekiojo besitraukiantį priešą iki vėlyvo vakaro rugpjūčio 28 dienos.

Tuo laiku 2 pėst. pulko karn. J. Andriūni iš vietos gyventojų lietuvių pavyko sužinoti, kad vienoje svarbioje vietoje senieji rusų apkasai nėra rusų bolševikų užimti. Buvo susižinota su pulko vadu, kuris įsakė tuojau užimti Sventės dvarą. Pasitvirtino gautos žinios — apkasuose nieko nebuvo, jie buvo naktį pereiti ir rugpjūčio 29 d. anksti rytą užimtas didžiulis Sventės dvaras.

Rugpjūčio 29 d. Panevėžio batalionas, po kelių didesnių ir mažesnių susirėmimų su bolševikais, priėjo prie Dauguvos upės. Sustojo prie Dvietės gyvenvietės ir upelio. Kairėje batalionas turėjo kaimynus — latvių kariuomenę. Marijampolės batalionas užėmė Alkūstos miestelį. Bolševikai šiame fronto ruože pasitraukė į dešinią Dauguvos upės krantą, sudėgindami tiltą per upę.

Tuo laiku 2 pėst. pulkas, vyr. karo vadui įsakius, turėjo sustelti Sventės dvarą, iš kur, apėmiant Sventės ežerą, smogti į bolševikų užnugarį. Šio manevro tikslas buvo — priversti bolševikus pasitraukti iš apkasų pirmos brigados bare, abipus plento Zarasai-Daugpilis. Tačiau įvyko netikėtumas. 2 pėst. pulko batalionas, kuris buvo anksti rytą užėmęs Sventės dvarą, vidurdienį staiga ir stipriai buvo prieš atakuotas. Vyko aršios kautynės iki vėlyvo vakaro. Pavakareje bolševikai pasitraukė. Tad 2 pėst. pulkui suteikti paramą pirmajai brigadai nepavyko.

Laimė, tą patį dieną, t. y. rugpjūčio 29 dieną, 1 pėst. pulko 7 kuopai, karn. M. Rėklaičiui vadovaujant, pavyko prasiskverbti pro priešų apkasus Kriviškių dvaro vietoje. Šis puolimas išgąsdino bolševikus ir priverė juos nedideliame bare pasitraukti. Brigados vadas karn. K. Ladiga pasinaudojo proga ir į silpnąją priešų vietą nukreipė visą batalioną, kuris puolė Birkinėlių dvaro kryptimi. Bolševikai buvo priversti pasitraukti ir palikti senuosius rusų apkasus. Veik tuo pat laiku ir Vilniaus batalionas prasiveržė Ilžės ir Sventės ežerų sąsmaukoje.

Rugpjūčio 30 d. rusai bolševikai, netekę senųjų rusų apkasų, traukėsi į dešinią Dauguvos krantą, rodydami silpną pasipriešinimą, buvo gerokai pakrikę. Tačiau vis dėlto sugebėjo dar suorganizuoti Daugpilio miesto gynimą priemiestyje Gryvoje.

Vidurdienį, artėjant prie Daugpilio 1, 2 pėst. pulkams ir Vilniaus batalionui, bolševikai sutiko mūšiškius smarkia artilerijos ir kulkosvaizdžių ugnimi. Vyriausias karo vadas generolas S. Zukauskas įsakė per Dauguvos upę neiti ir gintis vietoje. Tuo laiku, pavakareje dešiniajame lietuvių sparne atsirado lenkų pėstininkų pulkas, kurio vienas batalionas sustojo prie Kaukonių gelžkelio stoties. Lietuviai užėmė aukštumas prie Kaukonių dvaro ir gretimas gyvenvietes, kad nesimaišytų tarpe lenkų. Dešiniame mūsų kariuomenės sparne, 300-500 metų priekyje mūsų pozicijų pasiliko stovėti lenkai. Rugpjūčio 31 d. iš abiejų pusių veikė artilerija. Lietuviai ir lenkai tvirtinosi — kas apkasus.

Rugsėjo 1 dieną bolševikų artilerija pradėjo stipriai bombarduoti mūsų ir lenkų pozicijas.

Pavakareje bolševikai puolė ir išblaškė lenkų batalioną, esantį priekyje mūsų pozicijų, prie Kaukonių gelžkelio stoties. Bolševikų puolimas buvo labai stiprus, puolė didelėmis masėmis. Bolševikų vadai ir kareiviai pakelta nuotaika perėjo lenkų paliktus apkasus ir artėjo prie mūsų pozicijų. Lietuviai savo pozicijose laikėsi labai ramiai — nesirodė. Bolševikai jau nesitkėjo ką nors taip arti surasti, tad ėjo drąsiai. Mūsų kariai prisileido bolševikams labai arti — per 50 žingsnių ir, po trumpo šaudymo iš kulkosvaizdžių ir šautuvų, puolė bolševikus durtuvais. Lietuvių kontrataka buvo labai smarki, bolševikai tuoj leidosi bėgti. Mūšikai juos vijosi iki pat Dauguvos upės tiltų. Prie tiltų (plento ir gelžkelio) nebuvo net jokios sargybos. Visi bolševikai, kurie tik gyvi liko, pabėgo į Daugpilį. Saulė nusileidus, lietuviai sugrįžo. Kadangi lenkai buvo pabėgę, tad lietuviai užėmė lenkų pozicijas ir saugojo frontą. Kitą rytą sugrįžo ir lenkai. Jiems buvo perduotas saugojamas fronto baras ir ginklai, kuriuos jie buvo palikę, pasitraukdami nuo bolševikų. Lenkų ginklai buvo prancūziški, mums jie nebetiko. Po šios bolševikų atakos, daugiau didesnių susirėmimų su bolševikais nebuvo.

Taip, trumpai suglaudus, pasibaigė Zarasų operacija, suteikusi Lietuvos kariuomenei garbę ir didelį laimėjimą. Visa Lietuva džiaugėsi, kad vienas priešas yra išsvytas. Nors frontas su bolševikais dar buvo iki 1920 m. pradžios, tačiau jis jau nebebuvo pavojingas. Priešus skyrė natūrali gamtos kliūtis — Dauguvos upė. Kariuomenės vadovybė jau galėjo dalį kariuomenės atitraukti ir nukreipti prieš bermon tinikus.

Bet apie tai kitą kartą.

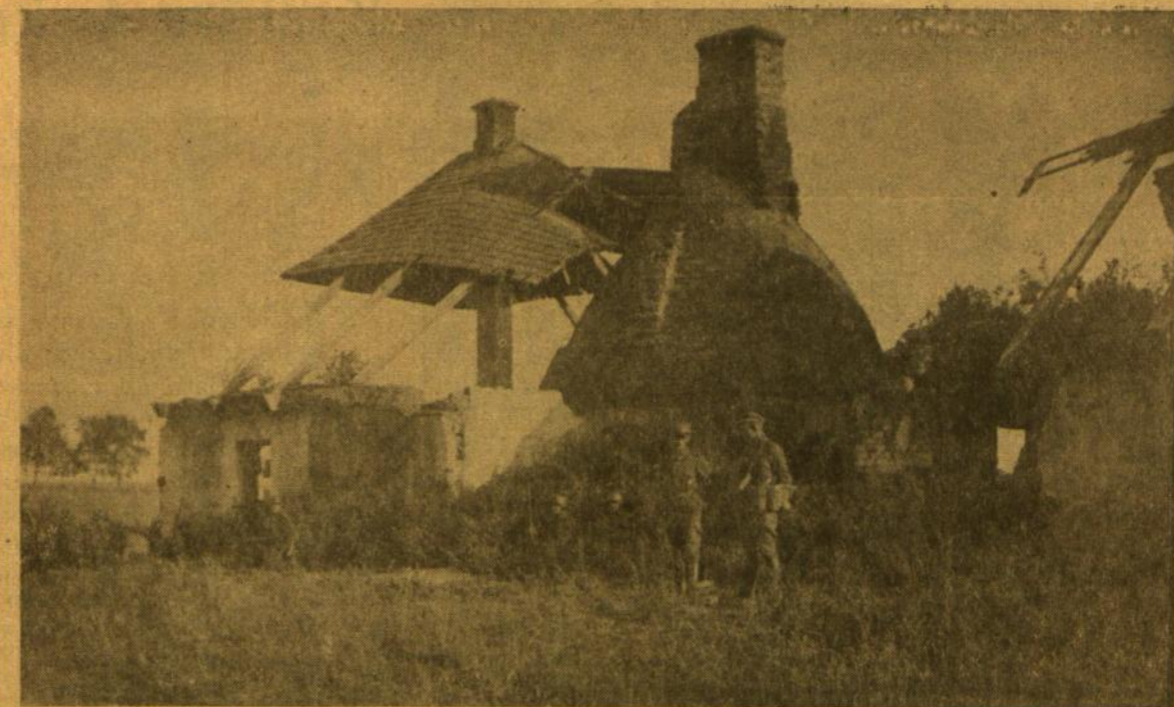

Lietuvos kariuomenės 8 pėst. Kunigaikščio Vaidoto pulko kariai apkasuose Daugpilio fronte prieš rusus bolševikus 1919 metais. (Iš Br. Kvickio archyvo)

Jungtinės jėgos dvasios kultūros srity

Tarp naujų veikalų ne eilinis yra prof. John S. Dunne „A Search for God in Time and Memory“ (išleido The Macmillan Co., New Yorke, 1969 m. 237 psl. 6.95 dol.). Autorius veda per kūrybos ir biografijų galeriją tokių kultūros pasaulyje neišdildomai įsirežusių žmonių, kaip Aristotelis, Augustinas, Kalvinas, Camus, Dante, Dostojevskis, Freudas, Pranciškus Asižietis, Goethe, Heideggeris, James, Jungas, Kantas, Kiekegaardas, Liuteris, Prustas, Rousseau, Sartre, Scheleris, Schweitzeris, Gertrude Stein, Voltaire, Keats ir daug kitų.

Didžiųjų rašytojų ir filosofų raštuose bei gyvenime jis ieško Dievo idėjų atgarsių, aptaria tą žmoguje besipakartojančią „dieviškąją komedią“, kada pereinama per desperacijos ir vienatvės pragarą, abejonių skaištyklą ir

Iš laisvės kovų 1919 metais Dauguvos fronte, prie Kalkūnų. Mūsų antrojo pėstininkų pulko karių dalinys artilerijos sugriautų namų priedangoje. Pirmasis dešinėje stovi „Zarasų operacijos“ ir kitų šiemet spausdinamų ano meto karinių operacijų aprašymų autorius pulk. Kazys Ališauskas, 1919 metais tarnavęs karininku antrajame pulke ir, vežant rusus bolševikus iš Lietuvos, vadovavęs būriui. (Iš Br. Kvickio arch.)

Aleksandro Stulginskio laišakai

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Laidotuvės pagal lietuvių tradicijas

Kitas laiškas iš Lietuvos praneša: „Rugsėjo 24 d. 6 v. v. Aukštijos Panemunės kapinėse palaidojame Aleksandrą Stulginskį... P. Klimas paskutinius metus buvo labai paliejęs, o Stulginskis, nors ir žymiai vyresnis amžiumi, iki mirties buvo išlikęs sveikas, puikios atminties ir labai geros orientacijos. Mirė širdies astmos prispaustas. Rugsėjo 10 d. jį, kiek sunegalavusį, mudu su žmona aplankėme jo labai kukliame bute kooperatyviniuose namuose, Kauno kvartale. Buvo geros nuotaikos, optimistas, netikėjome, kad tai paskutinis susitikimas su juo... Abiejų (Klimo ir Stulginskio) laidotuvės buvo kuklios, bet kartu ir labai gražios, nes prie abiejų kapų susi-

rinko gana gausūs būriai jų gėbėjų... Stulginskio laidotuvės buvo itin gražios — pagal visas senoviškas lietuvių tradicijas — su egzekvijomis A. Panemunės bažnyčioje, dalyvaujant prel. Stankevičiui. Net ir oras pasitaikė gražus. Stulginskio laidotuvėse mačiau dar visą eilę jo amžininkų, senų pažįstamų. Suprantama, kad daugelis, privengdami pavojaus iš okupantų pusės, susilaikė nuo dalyvavimo laidotuvėse. Daugiau buvo senų moterų, bet jaunimo buvo nemaža“.

Nusišypsojo ir užmerkė akis

Dar viename laiške iš Lietuvos apie a. a. Stulginskio mirtį pranešama, kad velionis, „tik kelios minutės prieš mirtį p. Juozui (atėjusiam jį aplankyti giminaičiui) pasakė, kad jau jam niekas nepadės ir už 5 mėn. numirė... Nusišypsojo ir užmerkė akis amžinai. Mirė, kaip pridera tikram katalikui, aprūpintas visais šv. sakramentais. Buvo pašarvotas savo mylimam bute. Netrūko nei gėlių, nei vainikų. Buvo pakviestas į namus kunigas ir puikus choras. Prie bažnyčios pasitiko su apeigomis keli kunigai. Bažnyčioj karstas ant katafalco buvo tarp gėlių ir vainikų. Iš karto buvo atnašaujamos trejos Mišios. Giedojo choras ir solistas. Buvo pamokslas. Įspūdinga ir graudu. Įrašytos į juos-

telę choro giesmės, laidotuvės nufilmuotos ir fotografuotos... Ant kapo muolat dega žvakės... Jis niekad niekam nenorėjo sudaryti sunkumų, buvo geros nuotaikos, taip ir su gyvenimu atsiveikino“.

Toliau pranešama, kad liko gruodžio 13 d. velionio ranka parašytas testamentas, kuriame prašo, apmokėjus gydymo ir laidotuvių išlaidas, likučius skirti savo artimųjų mokslus einančiam jaunimui studijoms tęsti. (Pabaiga)

• Vilniaus katedros vargonai yra labai seni. Pirmieji vargonai katedroje buvo pastatyti apie 15-51 metais, suteikus karaliui Zygmantui Augustui specialią privilegiją. Jie buvo įrušti Sv. Kazimiero koplyčioje. 1729 m. pastatyti nauji vargonai, tačiau iš to laiko išlikę tik jų barokinis fasadas. 1889 m. garsūs vargonų statytojas Juozas Radavičius, pastatęs apie 200 naujų vargonų, senoje katedros vargonų dežėje pastatė naujus; 1937 m. juos perdirbo Varšuvos vargonų meistras. Nuo tada vargonai prarado savo gražųjį skambėjimą ir nebetiko koncertinei muzikai. Bolševikams atėmus iš katalikų katedrą, buvo nusavinti ir vargonai. Ilgą laiką jais niekas nesirūpino. Tik pastaruoju metu pradėti remontuoti, šiam reikalui pakvietus vieną garsią R. Vokietijos vargonų firmą. Prie remonto darbų dirba trys tos firmos meistras ir nemaža vietinių pagalbininkų. Vargonai atgausią savo senąjį skambesį ir tik-

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

“PALANGA” RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

JUBILIEJINIS MEDALIS PASAULINIAME LEIDINYJE

Lietuvių Fondo išleistas Lietuvos valstybės 50 metų atkūrimo sukakčiai paminėti jubiliejinis medalis yra atspausstas pasauliniame numizmatikų leidinyje „NUMISMATIC ISSUES OF THE FRANKLIN MINT 1969 EDITION (Covering the Years 1965-1968)“. Leidinys turi 206 psl. Jame atspaussta šimtai įvairių kraštų monetų-medalių nuotraukų, tarp kurių ir Lietuvos jubiliejinė moneta-medalis puikiai atrodo ir gražiai reprezentuoja mūsų tėvynę plačiame pasaulyje. Minėtame leidinyje medalio vertė pažymėta \$15.00. Kalėdų švenčių ir kitomis progomis šis medalis yra gražiausia ir prasmingiausia dovana, primenantis mūsų tėvynės svarbiausius ir reikšmingiausius istorinius tarpinius. Medalis — ypač puiki dovana mūsų jaunimui. Medalio kaina su dėžute \$12.50, be dėžutės \$10.00. Užsakant paštu, pridėti 50 c. pašto išlaidoms. Medalį galima gauti LF būstinėje 6643 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, telef. 778-2858.

šių koncertams. Jie turi tris ma-nualus, pedalus, 49 registrus; vargonai mechaniniai, o registrai elektriniai. Toliau vargonus prižiūrėsią jau lietuviai derintojai-specialistai J. Tamošaitis ir R. Savickas, paruošti minėtoje R. Vokietijos firmoje. Pirmasis koncertas naujais vargonais bus iš-

šio mėnesio viduryje. Koncertuos solistas L. Digrys, Leipcigo konservatorijos prof. V. Schetelikas, S. Sondeckio vadovaujamas kamerinis orkestras ir „Ažuoliuko“ choras, neseniai chorų varžybose Italijoje laimėjęs pirmąją premiją.

HIGH RATES

CURRENT RATE **4.75%**

PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

DĖMĖSIO! DĖMĖSIO!

1969 m. lapkričio mėn. 30 dieną, sekmadienį, 4-tą val. popiet

Clevelando 'Grandinėle'

(55 šokėjų ir muzikantų ansamblis)

ŠOKS MARIJOS AUKŠTESNIOSIOS MOKYKLOS AUDITORIJOJE

BILIETAI GAUNAMI:

Marginiuose, 2511 West 69th Street
Telefonas PProspect 8-4585,

Margučio raštinėje, 2422 W. Marquette Rd.
Telefonai — GR 6-2242 ir GR 6-2271

Bilietų kainos — 2, 3, 4 ir 5 dol.

Visi kviečiami atsilankyti ir pasigrožėti aukšto lygio spektakliu.

M a r g u t i s

1970 PLYMOUTH-BARRACUDA

VISIŠKAI NAUJI "6" ir "8"

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
G T X, FURY — DUSTEK

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

4 3/4% per annum

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Facebook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$10,000, and thereafter in multiples of \$1,000. Earnings are paid at maturity.

Savings certificates issued for six months or one year-in minimum amounts of \$5,000, and thereafter in multiples of \$500. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD., Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Pas dailininkę užbėgus

Jadvygos Paukštienės parodos Chicagoje proga

Dailininkę Jadvygą Paukštienę randame beplaušantią, po ilgos darbų dienos, tačiau besišypsančią. Jos rankose teptukas, aplinkui išbarstytos viny, dažų likučiai... Tai paskutinė parodos ruošta, kurios atidarymas rytoj, lapkričio 16 dieną, 3 val. po pietų, Ciurlionio galerijoje, Chicagoje.

— Dailininkė, jūs esate viena iš darbščiausių vidurinėsios kartos menininkių. Kaip ir surandate laiko tiek susikaupti menui?

— Kūryboj daugiau paklausau jausmų. O juos kaip žirgus — sunku sustabdyti. Man sąlygos kurti nelengvos. Tapau, piešiu, kai susikaupia kančia ir ilgesys. Atsisakau poilsio valandų, asmeninių malonumų. Kūryba — mano antrasis gyvenimas.

— Baigusi Kauno Meno Mokyklą, studijavote Paryžiuje, ten laimėdama premiją. Ar manote, kad šių laikų meno reikalavimai bei įvertinimas yra daug pasikeitę nuo, sakysim, 1935-40 metų?

— Nėra daug pasikeitę. Nuo 1905 metų ir kiek anksčiau, menas pradėjo išsivaduoti iš sunkių vėžio šarvų, kad galėtų didesniais žingsniais skubėti su laiku. Ne tiek menas keitėsi, kiek jis

igavo naujų, įvairių formų bei vardų. Vadavosi iš nuobodžių, akademinio mokyklų uždarmumo. Paryžius savo reikalavimus keitė labai, sakyčiau, švelniai. Tuo tarpu Amerikoje, ypač New Yorke, tradicinis menas buvo beveik nuveiktas, o komercijos ir ekstravagantiškumo tempo įtakoj keitėsi ir meno reikalavimai bei įvertinimas. Skubotumas, madingumas, įvairūs komerciniai bandymai meną žymiai paveikė.

— Ar manote, kad dailininkas turėtų keisti savąjį stilių, prisitaikyti laiko dvasiai, ar laikytis senosios mokyklos tradicijos?

— Joks kūrėjas nesitaiko ir priverstai nekeičia savo stiliaus. Aktyviai dirbant, tubulėjant, savaime jis tampa pažangus, iš šalies žiūrint, pasikeičia. Techniškas tubulėjimas, stiprėjimas vyksta savaime. Dirbtinai keičiant savo veidą, dingsta tikrasis individualumas, originalumas, o tai patyrusi akis tuoj pastebi.

Dar daug ko norėjosi klausti dailininkės. Tačiau matėme, kad jos laikas brangus. O jos darbas pasidžiaugti, juos vertinti ir pakritikuoti rasim laiko Jaunimo centre, parodos metu, kur jos kūryba mums pati kalbės.

Julija Švabaitė- Gylienė

Jadvyga Paukštienė Trys Karaliai Dailininkės paroda Ciurlionio galerijoje, Chicagoje, atidaryma rytoj, lapkričio mėn. 16 d. 3 val. popiet.

Faustas Kirša išleistas okupuotoje Lietuvoje

Valstybinė grožinės literatūros leidykla "Vaga" Vilniuje neseniai išleido Fausto Kiršos poezijos rinktinę. Knyga pavadinta "Pelenų" vardu, nors joje ne vien toji poema. Kaip rašo poetas Eug. Matuzevičius (L. ir M. '69-42), "Rinktinę sudaro devyni skiriai — iš įvairių laikotarpių atrinkti poetiniai kūriniai (jų tarpe satyrinė poema "Pelenai" — I dalis ir II dalis "Antroji giesmė"). Dviejuose skiriuose — "Vėtroje" ir "Šventieji akmenys" — spausdinami eilėraščiai parašyti daugiausia antrojo pasaulinio karo metais, ir eilėraščiai, atrinkti iš F. Kiršos knygu, išleistu emigracijoje — "Tolumos" (1947) ir "Šventieji akmenys" (1951).

Išidėmėtina, kaip dabar jau gana atvirai skaitytajai pristatomas "negrįžėlis" rašytojas, tegu ir apsigyjęs ta pristatymą lyg ir atspirašymais bei pasiteisinimais dėl tokios knygos išleidimo:

"F. Kirša kaltino, satyros rimbu pliekė buržuazinę Lietuvos vadovus, aukštusios valdininkus, įvairaus plauko karjeristus, bet buržuazinė Lietuva jam atrodė vienintelė priimtina gyvenimo forma. Jis, matyt, nepajėgė kitaip spręsti savo tėvynės likimo. Ir neiškojo kitokios sociali-

nės, politinės išeities. Lemiamu laikotarpiu nepajėgė suvokti sudėtingo istorinio vyksmo ir tam tikros istorinės būtinybės. Todėl ir vėliau, karo audros nublokštą svetur, jis ilgėjos tėvynės, bet negrįžo į ją, nesuistaikė su socialistine Lietuva, nors domėjosi jos kultūrinio, literatūrinio gyvenimu..."

Ir gale — galutinis oficialus trafaretas (visai nebereikšminga, kiemo pasirašytas): — "Vis dėlto, savo eilėraščių, savo kūryba poetas grįžo į Lietuvą, į gimtąją žemę..."

(ELTA)

• Jono Murkos, žinomo lietuvių pedagogo, 80 metų gimimo sukaktis prisimintina šiemet. Jis buvo gimęs 1889. X. 21 mokytojai pradėjo baigęs pedagoginius mokslus, 1909 metais. Mirė 1965. I.20 d. Šiauliuose. J. Murka, be savo tiesioginio mokytojo darbo, yra parašęs nemažą vadovėlių, chrestomatijų, iš sveitimų į lietuvių kalbą išvertęs populiarių raštų. Yra garsios vadovėlių serijos "Vaikų darbymečiui" autorius.

NAUJI — PATOBULINTI GERESNI NEI PINIGAI

DOVANŲ PAŽYMEJIMAI Į LIETUVĄ

OFICIALIAI PINAI GARANTUOTI NAUJOS NUPIGINTOS KAINOS

Vneshposyltorg labai nupigino visas kainas, jau dabar galiojančios. Tai reiškia, kad su DOVANŲ PAŽYMEJIMAI ir tik su DOVANŲ PAŽYMEJIMAI, jūs gaminėte gali pirkti, ką jie nori per Vneshposyltorg krautuves už KŪG PIGIAUSIAS KAINAS ir todėl GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKŠČIAU Jūsų gaminėte tai patvirtina

PATOBULINTAS PATVARKYMAS

Išvengimui kal kurių praėtu nesuipratimu, DOVANŲ PAŽYMEJIMAI dabar išrašomi netto sumoje ir visomis kaimais viso 25%, bus priskaitomi. Pasiekimė šio patobulinto patvarkymo ir taip labai nupigintom kainom Jūsų gaminėte GAUS DAUG DAUGIAU PREKIŲ NEI ANKŠČIAU. Todėl DOVANŲ PAŽYMEJIMAI yra geresni nei pinigai, nes su pinigais Jūsų gaminėte negali gauti tokių vertbių. Jūsų gaminėte, tai patvirtina Minimumas DOVANŲ PAŽYMEJIMO yra \$50.00, bet virš to galite gauti bet kokio sumoj. Siūdomi užsakymo pinigus, prašomie pridėkite dar 25%. Daugelis tūkstančių žmonių jau yra užsakę DOVANŲ PAŽYMEJIMUS savo giminėms per INTERTRADE EXPRESS CORP., o dabar Jūsų gaminėte bus dar daugiau patenkinti nei anksčiau. Todėl padarykite Jūsų giminės laimingais. Užsakykite Hems DOVANŲ PAŽYMEJIMUS. Taip pat mes dar primėnėjame užsakymus Moskitch automobiliams, kol išsibaigs ribotas jų skaičius.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 E. 23rd Street New York, N. Y. 10010

REIKALAUKITE MŪSŲ NEMOKAMO KATALOGO su pilna informacija apie Dovanų Pažymėjimus ir apie patvarkymą dovanų persuntimui.

Kultūrinė kronika

• LITHUANIA 700 YEARS yra įtraukta į FOREIGN AFFAIRS (1969 spalio) naujų knygų apie tarptautinius santykius sąrašą, East Europe and the Soviet Union skyriuje. Šiame sąrašė, šalia

lia autorius ar redaktorius, leidyklos, puslapių skaičius ir kainos, kiekviena knyga apibūdinama vienu ar pora sakinių. Apie LITHUANIA taip pažymėta: "Nepaisant pavadinimo, knygos didžiama pašvęsta pastarojiems penkioms dešimtims metų, o baigiamasis skyrius yra "Lietuvos išlaisvinimo perspektyvos."

• Dr. Adolfas Butkus padėtas dėstyti katalikų universitete Villanova, associate professor titulu. Pasilieka ir toliau gyventi Bethlehem, Pa., mieste, važinėdamas į universitetą. Išvykstant dėstyti kitur, ankstybesnėje jo

Lehigh universiteto studentai surošė jam išleistuves dėkingumo ženklą įteikdami dailų adresą. Ligšioliniame savo darbe dr. Butkys buvo pasižymėjęs, net tris kartus buvo iškvietas į Washington liudyti prekybos komisijoje. Savo studentų tarpe buvo suorganizavęs rinkomis besidominčiųjų grupę, sudaręs šachmatininkų klubą. Naujai išleistoje "Who ir Who in East" yra įtrauktas ir dr. A. Butkys, kaip pasižymintis moksle.

• Žinomo jaunoios kartos dramaturgo Kazio Sajos dviejų dalių groteskinė komedija "Mamutų medžioklė" išleista Vilniuje.

Laiškai redakcijai

Pranešu, kad straipsnelį "Sukilimas", kuris yra atspausdintas Liet. Enck. 36-tame t. 496 puslapyje ir liečia 1941 m. liepos 23—24 d. įvykius Kaune, nesu aš parašęs, nei jį rašyti įtaigojės. Apie tai čia užsimenu, nes man raštu ir žodžiu daromi dėl ano straipsnelio priekaištai.

Pateiktai tame straipsnyje pasiteisinimo minčiai nepritariu. Perversmas buvo įvykdytas naktį, legalūs perštvarkymai tokiu laiku nedaromi. Nušalintas buvo ne tik komendantas plk. J. Bobelis, bet ir bataliono vadas plk. A. Butkūnas. Abu Vyčio Kryžiaus kavalieriai, pasižymėję kovose dėl Lietuvos laisvės.

Perversmininkai tada pasikarsčiavo — padarė klaidą, dabar derėtų galčtis, bet ne teisintis.

Kazys Ališauskas

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters. Nuomoja — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS Vnt 50 m. patikimas patarnavimas NAUJOJE VIETOJE 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai

2400 S. Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258-59

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli A. BENIULIS Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pinai užbaigtu foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street Chicago, Illinois 60629 Telef. PROspect 6-8998

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE No-Limit on MILES. No-Limit on MONTHS FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratiškai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service 2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šešt 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą. Savininkas MIKAS CESAS

ISPŪDŽIAI, ŠEŠTĄJĄ PASKAIČIUS

(Atkelta iš 2 psl.)

būtent, poezijos...

Šeštojoje spausdinamieji Vlado Šlaito eilėraščiai, atrodo, visi yra iš dabar išėjusios jo knygoje "Aguonų gaisras", kuri, be abejoj, susilauks ir atskirų recenzijų mūsų spaudoje.

Danguolė Sadūnaitė savo penkias eilėraščių knygas ištikima pati sau. Gal būt, būtų per drąsūs jos eilėdarai ir poetinį pasaulėvaizdį trumpai drūtai priskirti prie imazinizmo, kaip tai kai kurie vertintojai anksčiau kad yra padarę, bet ji iš tikrųjų jau turi savo tikrą nepakartojamą "sądūnaitišką" braižą, nuotaiką ir manierą. Šalia Šlaito, ji bene ir bus stipriausioji poezijos atstovė šeštojoje.

Dr. Jonu Griniumi šią apžvalgą pradėję, juo turime ir baigti, nes jo Pradalgėje spausdinamoji komedija "Aukštinė mergelė" vis dėlto užpildo 122 tomo puslapius. Komedija trijų veiksmų, vieno scenovaizdžio, reikalaujanti 7 vaidintojų, savo tematika aktuali, techniškai nesunkiai pasta toma, o todėl ji gali būti mairai vaidinama ne vieno po pasaulį pasklidusių mūsų teatro mėgėjų rateliu.

Beveik nuostabu, kad J. Grinius, niekad ilgiau Amerikoje ne gyvenęs, vis dėlto labai neblogai perduoda ir kiek sušaržuotą Amerikos lietuvių žargoną ir aplamai amerikietišką buitį. Komedijoje juokiamasi iš tūlo Amerikos lietuvių sumaterialėjimo, iš spekuliacijos tautiškumu ir tikėjimu, nors didelio literatūrinio ar dramaturginio šedevro šioje komedijoje, matyt, niekas neižvelgė. Sakytume, kad tai yra pramoginis vaidinimas su aktuali moralu, arba, jei taip galima išsireikšti, pritaikomasis teatras. Jeigu komedija papildys mūsų teatrinio ratelio repertuarus, autorius pastangos tikrai nebus bergždžios.

Savo literatūrinio krūviu Šeštoji Pradalgė, tur būt, bus silpniausia iš visų buvusiųjų. Tiesa, tokio pobūdžio metraščiai niekada negali būti labai lygūs, jų vidurkis visuomet svyrus, tačiau šie kokybiškai išsiskirė.

riančių puslapių skaičius vis dėlto yra mažesnis, kaip ankstyvesniuose metraščių tomuose. Tikėkimės, kad tai tėra atsiktiktinumas, o ne gestančio išsivijos literatūrinio gyvenimo kreivė. Proporcija tarp rašytojų ir rašančiųjų, tarp poetų ir eiliuotojų mūsųose vis dėlto dar nėra tokia didelė, kaip kad gali pasirodyti iš Šeštosios Pradalgės.

since 1914...

MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti pasikolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityje.

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

406 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60628 PHONE: 254-4078

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS

All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES

Minimum \$1,000

Fotografav žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO NAMAI

SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YArds 7-5858

Prof. dr. R. Viskanta

STASYS DAUNYS

Būsimasis mokslininkas Romualdas Viskanta gimė 1931 m. liepos 16 d. Islandžiu kaime, Krosnos vls., Marijampolės aps. Antrojo pasaulinio karo audroje su tėvais pasitraukė į Vakarus ir lankė lietuvių gimnaziją Uchtėje. Gimnazijos mokslą baigė tik persikėlęs į Jungtines Amerikos Valstybes 1952 m. Chicagoje. Mechanikos inžinerijos mokslus ėjo Illinois ir Purdue universitetuose. Bachelor of Science BSME laipsnį įsigijo 1955 m. valstybiniame Illinois universitete iš mechanikos inžinerijos srities. 1956 m. Purdue universitetas suteikė magistro diplomą MSME laipsniu termodinamikos srityje, gi 1960 m. tas pats Purdue universitetas jaunam mokslininkui suteikė Doctor of Philosophy laipsnį. Kurį laiką dirbo tyrinėjimo darba Argonne National laboratorijoje. Turį visą eilę mokslinių atžymėjimų, kurių tarpe ir "BSME with high honors from University of Illinois". Dabar profesorius School of Mech. Eng. Purdue University šilumos ir medžiagos mainų srities vedėjas, dėsno kursų šilumos ir mainų srityje, prižiūri magistro ir daktaro laipsnio siekiančių studentų mokslo darbus ir kartu veda tyrinėjimo darbus.

Prof. dr. R. Viskanta

Prof. dr. R. Viskanta mokslinėje veikloje gyvai reiškiąsi ir už universiteto ribų. Jo 63 moksliniai straipsniai išspausdinti JAV, Anglijos, Vokietijos, Olandijos ir Šveicarijos inžinerijos ir mokslo žurnaluose. Įvairių inžinerijos, ki-

tu mokslinių organizacijų suvažiavimuose ir universitetuose yra skaitęs 20 paskaitų. Suprojektavo 12 projektų. 1969 gavo Russell B. Scott Memorial Award už geriausį straipsnį. Priklauso profesinėm organizacijom ir yra įvairių technišku komitetu narys. Jaunas mokslininkas R. Viskanta reiškiąsi ir reiškiąsi lietuviškoje veikloje. V. Vokietijoje lankė lietuvių gimnaziją, nuo 1946 m. dalyvauja skautų organizacijoj,

Inž. Stasys Bačkaitis

JUOZAS ŠLAJUS

Stasys Bačkaitis yra gimęs 1929 m. Kaune. Gimnaziją baigė Vokietijoje, mechanikos inžineriaus laipsnį gavo 1953 m. Rensselaer Politechnikos Institute, o 1955 m. Chrysler Institute of Engineering gavė magistro laipsnį. Savo specialybės žinias plėtė Wayne State universitete ir baigė Federalinį administracijos institutą. Yra Michigano valst. registruotas profesionalus inžinierius. Dirba Washingtone kaip struktūrinės mechanikos skyriaus viršininkas. Minėtas skyrius yra atsakingas už federalinių automašinių saugumo stan-

Inž. Stasys Bačkaitis

duartų išleidimą. Dalyvauja kaip JAV valdžios oficialus stebėtojas trijose susisiekimo saugumo ko-

Dr. A. Nasvytis

JUOZAS ŠLAJUS

Dr. A. Nasvytis gimė 1910 m. Panevėžio apskr. Baigęs Aušros gimn., 1937 m. VDU Kaune gavo inžineriaus mechaniko diplomą, o 1949 m. — Hannoverio Technikos mokykloje (Vokietijoje) studijavo imonių organizaciją ir čia gavo daktaro laipsnį. Greta inžinerijos studijų, dr. Nasvytis, mylėdamas muziką, Kau-no konservatorijoje tris metus lankė fortepijono klasę. Yra dalyvavęs koncertuose kaip pianistas solistas; buvo choro dirigentas Goettingeno liet. stovykloje. Dabar gyvena Clevelande ir su žmona Brigita baigia užauginti dvi dukras ir vieną sūnų. Turi čia nuosavą firmą Consulting Engineering Transmission Research Inc. Dirba daugiausia nuosavų patentų srityje. Yra dirbęs savoje specialybėje — medžiagų atsparumo bei vibracijos srityje — projektuotoju įvairiose amerikiečių korporacijose. Turi paskelbęs (užpatentavęs) 18 savo projektų. Išspausdino vokiečių kalboje "Kombinatorijos dėsniai techni-

Dr. A. Nasvytis

koje", kuri susilaukė plataus atgarsio Europos technikinėje spaudoje. 1965 m. buvo vienas iš 10 kandidatų-finalistų geriausio A-

merikos išradėjo vardui gauti. Nepr. Lietuvoje dr. Nasvytis dirbo laborantu ir kaip lektorius asistentas technologijos fakultete Kaune. 1944-45 dirbo kaip mokslinis asistentas Berlyno aukštojo technikos mokykloje, kartu plėsdamas savo žinias studijomis. Dr. Nasvytis yra gerai žinomas kaip žymus lietuvių visuomenės ir sporto veikėjas, bendruomenininkas bei lietuviškos kultūros puoselėtojas. Visuomeninėje veikloje pradėjo dalyvauti studentaudamas dar nepr. Lietuvoje. Yra dirbęs ir vadovavęs įvairioms liet. akademinėms ir visuomenės pobūdžio organizacijoms; LB Tarybos narys, aktyvus sportininkas-sporto organizac. vadovas. Šiuo laiku yra PLB-nės Kultūros Tarybos pirmininkas. Yra žinomas kaip aktyvus bendradarbis lietuviškoje spaudoje.

Poetas kun. Ant. Vienažindys, gimęs prieš 128 metus, prisimintas okup. Lietuvoje jo

GEROS NAUJIENOS

DOVANŲ Pirkėjams ir Užsakytojams DOVANŲ PAZYMĖJIMŲ giminėms LIETUVOJE ir U.S.S.R.

- Dabar galima pasirinkti bet kurį iš sekančių trijų metodų:
1. ISSIRINKTI IR UŽSAKYTI SPECIFINIUS DAIKTUS kaip motociklus, šaldytuvus, radijus, televizijos aparatus, kameras, rūbus ir šimtus kitų daiktų, randamų mūsų naujuose kataloguose.
 2. NUPIRKTI DOVANŲ PAZYMĖJIMĄ, — (MERCHANDISE PURCHASE ORDER) — už kurį jūs giminės gali pasirinkti ką nori arba
 3. NUSIJUSTI PREFERENTIAL SPECIAL ROUBLE CERTIFICATE — (SPECIALŲ RUBLIŲ PAZYMĖJIMĄ) — su kuriuo jūs giminės gali gauti eksporto kokybės prekes, specialiomis (diplomatinėm) pažėmintomis kainomis.

Toji nauja sistema supaprastina procedūrą ir pagreitina pristatymą. Simtai naujų daiktų yra pridėta. Kokybė pagerinta. Kainos sumažintos. Dėl naujo katalogo ir smulkesnių informacijų kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

- GLOBE PARCEL SERVICE, INC. 716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106 — Tel. (215) 925-3455
- PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC. 1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 — Tel. (212) 281-7729
- GOSMOS PARCELS EXPRESS CORP. 45 West 45 St., New York, N. Y. 10036 — Tel. (212) 245-7905

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Ave. So., New York, N. Y. 10003
Tel. (212) 228-9547

PERSPEJIMAS! Dėl savo saugumo ir greito užsakymų išpildymo, užsakykite TIKTAI per viršuje išvardintas firmas ar jų skyrius, kurios yra oficialiai pripažintos atstovauti PODAROGIFTS, Inc.

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 v. v.

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

LEO'S SINCLAIR SERVICE LEONAS FRANCKUS

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Tel. — PProspect 8-9533

GĖLĖS

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlynėčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

REMKITE "DRAUGA".

kaimynų dusetiškių rūpesčiu. Gi- buvusių senųjų baublių, pastaty-
pėnų kaime prie namo, kuriame- tas ir ketvirtas. Jauniausia ir ma-
jis gimė, buvo atidengta paminė- žiausia baubliuką neseniai pa-
klinė lenta. Išklmėse gausiai da- darė ir pastatė J. Bardauskas.
lyvavo dusetiškiai, Būgos viduri- Baublių sodyba įkurta 1812 me-
nės mokyklos mokiniai ir nema- taš ir nuo to laiko yra daugelio
ža svečių iš kitų vietų. Dusetu žmonių lankoma. Savo laiku bau-
vyrų ir moterų vokaliniai an- blius aplankė ir garsusis poetas
sambliai ta proga pasainavo po- Mickevičius. Pokario metais už-
eto dainų. vesta lankytojų knyga, į kurią ne-
seniai įsirašė 300.000 -sis lanky-
sodyboje, neseniai greta trijų tojas.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% 4 3/4%

Mokamas už Vieną Mo-
tu Certificatų sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi-
dendas mokamas už
investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

PETKUS MEMORIAM
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO
MR. NELSON SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

- Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
- STEP. C. LACK IR SŪNŲS (LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 25rd Place Tel. VIRginia 7-6672
 - POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911
 - PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
 - JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139
 - ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401
 - VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

EARN 5 1/4% ON \$1000 INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.
A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.
Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 • Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter • Federal Supervision
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-6 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Redaguoja Aleksandras Pakalniškis

Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės", 3948 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632

Lietuvių studentų sąjunga, kur eini?

Gal būt mūsų paklausimas, liečias Lietuvių studentų sąjungos aktyvumą, yra net per daug drastiškas. Teisingiau būtų, tur būt, klausiti — LSS, kur rėplioji? Mat, paskutiniai įvykiai byloja, kad mūsų bendroji Lietuvių studentų sąjunga jau priėjo liepto galą. Tai liudija daug kas. Štai keletas pavyzdžių:

1. Sąjungos Centro valdyba visiškai nesirūpina skyrių veikla.
2. Skyriai yra užmigę (amžinu?) miegu.
3. Neseniai gautas aplinkraštis 1969 m. spalio 8, data sako, jog Sąjungos Centro valdyba ruošiasi "uždaryti" veiklos kromelį per Padėkos savaitgalio "suvažiavimą".
4. Gautajame aplinkraštyje (Nr. 11) bandoma teisintis dėl sąjungos veiklos nužudymo (atkreiptinas dėmesys į aplinkraščio kalbą, kuri yra baisi!).
5. Numatyta suvažiavimo programa — šokiai ir žaidimai!

Argi LSS yra užsitarnavusi tokio likimo? Nemanome. Jos istorija, ypatingai jaunimo gyvenime, yra neištrinamas indėlis mūsų šios šalies istorijoje. Neverta čia smulkiai visokiasiu nuopelnų minėti, tačiau verta atsiminti studentų suorganizuotą, vadovaujant Valdui Adamkui, peticijos įteikimą tuolaikiniam viceprezidentui R. Nixonui. LSS buvo nuolatine lietuvių studento vardo, iškelėję svetimtaučių tarpe. Čia ypatingai pasižymėjo Lituanus isteigėjas Vyt. Vygantas. Kadaiše rodytomis LSS pastangomis Lituanus žurnalas dar ir dabar tebeskleidžia šviesą apie mūsų kraštą ir jo kultūrą visam pasauliui.

Pagal pirmojo Pasaulio lie-

tuvių jaunimo kongreso organizatorių eilėse ir vėl matėme studentus. Čia atsimentinas veiklus Algis Zaprackas.

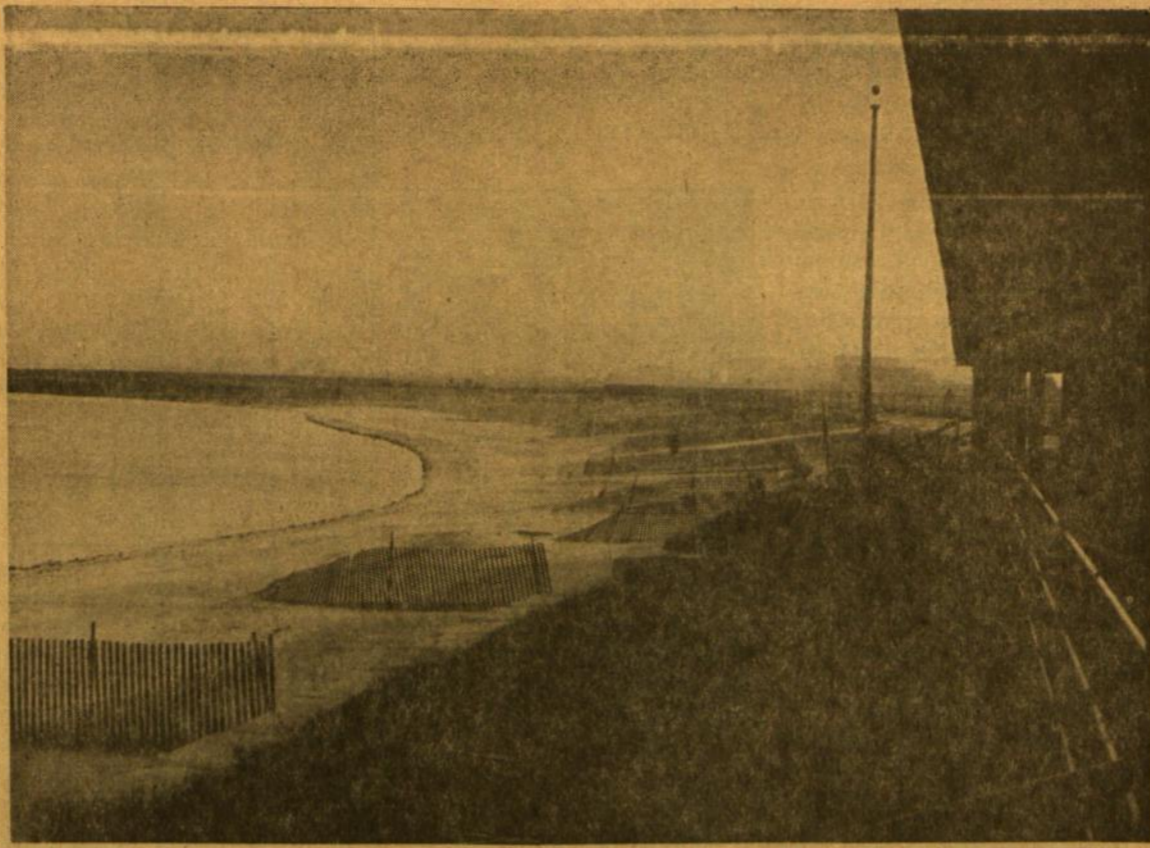
Tai vis darbai, kuriais LSS didžiavosi. Tai palikimas, kurį turėjo išsaugoti ateinančios naujos LSS vadovų gretos. Tačiau, ką mes matome šiandien mūsų sąjungoje? Beveik nieko. LSS atsidūrė ant bedugnės krašto. Tiesa, Lituanus vis dar tebeina, tačiau tai jau tik vardas, kad LSS jį leidžia, nes visą darbą atlieka alumnai.

Liūdniausias dalykas yra pati Centro valdyba. Ji per visus metus tesugebėjo išleisti vieną aplinkraščių... spalio mėnesį! Ir tas pats aplinkraštis yra labai neaiškus, pilnas grubiausių lietuvių kalbos klaidų. Centro valdyba nerodė jokių pastangų atgaivinti ne tik savo (kaltindama... jaunimo organizacijas dėl neveiklos, lyg nežinodama, jog LSS sudaro ne organizacijos, bet pavieniai studentai), bet ir skyrių veiklą.

Pagaliau artėjantis LSS suvažiavimas (jei iš viso šokius ir įvairias registracijas galima suvažiavimu vadinti) irgi nieko gero nežada. Būdinga, kad dabartinė Centro valdyba, nesuigaudydama reikale, aplinkraštyje prirašė įvairių statuto keitimų, kurie nėra nei apgalvoti, nei išsvarstyti sąjungos narių. Atrodo, kad norim kažką (laidotuves?) atlikti skubiai ir mandagiai, nusiplaunant pilotiškai rankas dėl LSS veiklos sužlugdymo.

Užtat ir klausimas: LSS, kur eini?

Aleksandras Pakalniškis, Jr.

Tu ateisi su vandeniu, vėjum...

Nuotrauka Edvardo Vasukevičiaus

Mintys rinkimų išvakarėse

(arba 1968-ųjų rinkiminiai apdūjojimai)

Mintys sensta. Ir šios jau pasenusios. Šiomis mintimis spaudoje pasirodžius, rinkimai bus jau seniai praėję. Bet vis tiek įdomu pamatyti, ką anksčiau žmogus esi galvojęs.

Mintys skraidžiusios po mano galvą 1968-ųjų m. lapkričio mėn. 4-tos vakarą.

Dabartinio Amerikos prezidento žmona ponija Paukštienė norėjo Ameriką gražesnę padaryti. Deja, jos pastangų vaisių žmone dar nepamatė, nors pati idėja buvo labai skelbiama. Poryt, lapkričio 6-tą, ta idėja bus pradėta konkrečiai vykdyti visoje plačioje Amerikoje, nuo New Yorko ligi... (čia nelabai gali susigaudyti, kur tos Amerikos pažiūra). Ta ryta, vidurdienį, vakarą, taip pat ir sekančios dienos rytą, vidurdienį, vakarą, ir dar kelerą dienų po to, bus plėšiami plakatai nuo telefono stulpų, nuo mašinų langų, bus nugaromos visokiosios afišos nuo namų, nuo krautuvių, nuo darboviečių, nuo tavernų, bus nuplaujami visokie palikimai višose žmonių susibūrimo vietose. Toks valymas truks daug dienų, tiek ilgai, kol nebelsis žymių, kad 1968 m. rudenį kažkas vyko Amerikoje.

O kas tą rudenį Amerikoje vyko, visi jau žino. Vyko trijų prezidentinių kandidatų, trijų vice-

prezidentinių kandidatų ir daugybės visų kitų kandidatų rinkiminės agitacijos.

Tą trečiadienį kris nevienu ašara. Ir džiaugsmo ašara, ir nelaimės ašara — abi kris.

Jeigu bus išrinktas Ričardas, liūdna ašara per demokrato veidą nuriedės, jei Hubertas bus išrinktas, nedemokratiškai nusiteikusių (anot burmistro Daley) ašaros. Bet jei nei Hubertas, nei Ričardas išrinktas nebus, jei Jurgis jų vieton, tai abeji greta sustoję raudos.

Kas liečia lietuvių pažiūras į demokratiją, galima sakyti, jįsai nėra nei demokratas, nei antideokratas, o yra greičiau linkęs džiaugtis tuo, kas per vidurį važiuoja.

Ir kodėl toks lietuvių pritarimas Jurgiui? Gal jis pažadėjo išlaisvinti Lietuvą?

Ne, ne dėl to. Kita priežastis yra. Lietuviai nuo amžių yra karžygių tauta, o ir Jurgis juk yra karžygis ir riteris. Be to, viceprezidentu jis pasirinko generolą. Jau visai gerai. Generolas turi autoritetą, nors gal kiek ir abejotina, nes neturi didelės bazės.

Deja, lietuvis šį kartą turės skaudžią ašarėlę pralieti. Ir Cicero lietuvis, ir Marquetė Parko lietuvis, ir kiekvienas kitas lietuvis, kuris rytoj už Jurgį balsuos.

Pagal visokių-visokiasias statistikas, patekti į Baltuosius Rūmus Jurgis beveik visiškai šansų neturi.

Hubertas per visą savo agitaciją užkabinėjo Ričardą. Atrodė, kad jis tiek ir temoka daryti. Pažydziai, vienu metu jis Ričardą pradėjo vadinti Ričardu Tyliuoju, kam tas su juo nenorėjo mestis į diskusijas. Kitu metu Hubertas pareiškė, kad jei Nixonas būtų cemento fabriko savininkas, jo reklamos, garsinančios cementą, nebūtų galima atskirti nuo reklamų, garsinančių drebučių.

Jeigu Hubertas būtų išrinktas, mano manymu, jis nebežinotų, ką toliau daryti, nes nei Ričardas, nei Jurgio užkabinėti jis jau nebegalėtų.

Ričardas man atrodo kaip lydeka. Ne todėl, kad jo nosis tai primintų, bet todėl, kad jo bendra laikysena politiniams klausimais yra tokia, kaip lydekos kilpoje. Jis sako: Kriminaliniai nusikaltimai Amerikoje mano kandidatejoje turės pranykti. Arba: Karas turi būti baigtas. Kaip tas viskas turės atsitikti, jis palieka eilinio piliečio supratimui.

Dėmesio verti kandidatai, kaip Alfred E. Neumann arba Garfield Goose, 1968-aisiais metais kažkodėl į rinkiminius sąrašus nepateko. Todėl į taktišką poziciją, kaip prezidentūra, teks išrinkti tik tokius kaip Wallace, Humphrey, Nixon.

Jaunius

Susikaupę SAS suvažiavimo studentai stebi statuto svarbą (Daugiau apie Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimą Dainavoje bus sekančiame "Akademinė Prošvaistė" numeryje. Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

Korpi Šatrijos surengtas spalio 18 d. Jaunimo centre, Chicagoje, poeto Vytauto Mačernio sukaktuvinis 25 metų mirties minėjimas, kuriame buvo inscenuota jo poezija, susilaukė labai plataus ir įvairaus atgarsio. Anas, kompoz. Darius Lapinskas paruoštas, spektaklis dar ir dabar privačiuose pokalbiuose ir spaudoj yra gyvai diskutuojamas. O šitai ir liudija, kad mes dar esame gyvi!

LIETAUS LAŠO ŽINGSNIAIS

ZIVILĖ BILAIŠYTĖ

I

Ėjau laikrodiniais žingsniais kambarin, kur lėtai lėtai sunkiomis ašaromis laša akmens uolų šaltinis. Tik aš viena girdžiu — (saulė neužklusta į užmirštas akis) kai sunkiasi jis per mane.

Ėjau lietaus lašo žingsniais gėlių žvilgsnių klausyti, klausyti, ar šalna jas glamonėjo šaltais, gyvybę gniaužančiais pirštais

tik aš viena užčiuopiu plakančio pumpuro širdį plaka, plaka raudona jo širdis (saulė jį užmiršo plytinės kampe) jo pulsas skamba manyje.

Ėjau dūmų pirštais stogo slystančiu kraštu, kur mažosios liepsnelės tyliai tyliai kelia kraujo puotą, kad naktis pabudus neišvystų slapto ritualų (saulė pamiršo, kaip stogas atrodo) giliai želdžia prunkščiamas jų juokas, giliai smelkia dūmų pirštai.

Nenoriu pulso skambėjimo (saulė, kam mane pamiršai) ir nenoriu liepsnelių prunkštimo (saulė, kodėl negrįžti) nenoriu susimastymo ašarų (saulė, sugrįžk) dūmai slenka, sukcas, ir juokias (saulė!) tavo šilto rankos tegali išgelbėti mane (O, saule, nepalik vaikų vienų) gelbėki mus.

II

Kai sklės dangus gintaro šilto plota, eisime pamirštų pumpurų ieškoti tu palikai jį tada plytinės kampe ir eisime mes tada dangum. Tavo žėrinivis plaukai išvys šešėlius. Mes eisime kartu tan kambarin, kur verkia užmirštas uolų šaltinis, ir sustoję paguosime jį — Tu klausysi jo ašarų, mano svajonių, ritmingo lašėjimo.

Kai nušvis gintaro plotai, eisime pamirštų pumpurų ieškoti tu palikai jį tada plytinės kampe šalnos grubūs pirštai nebelies jo širdies tavo šypsena kurstys jo džiaugsmą, pulso plakimą, mano akis.

Kai pakils tu su manim ir pažvelgsi į degančius stogus, subyrės ir nutils liepsnos juokas, dūmai manęs netroškins, tavo žilėsnis gesis keršto prunkštimą.

Tu ateisi su dovanom rankose — neši gintarą, vandenį, vėją, sidabrinis ratus, mano laiškus. Sudrebės šešėlių veidai ir nušvi, suskambėjus daina.

Darbai ir įvykiai

Studentų susirinkimo vakaras, kurį rengia Illinois universiteto klubas Lituanica, įvyks lapkričio 21-ą dieną, penktadienį, 7:30 v.v., Don Varnas Legion Post salėje, 6816 So. Western Av. Vakaru planuojama programa, kuri būdu negali spausdinti, nepakurijoje, be kitų, dainuos Laima žaisdamas savo nusistatymų. Kūrybą siunčiant, būtina redaktoriams parašyti, kas esate ir ką žymėjimais (ID's) bus įleidžiami. Prie durų sėdės lietuvių kalbos žinovas, kuris visų kalbos žinomumą tyrinės.

Pasirūpiname Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavime, įvyksiuose Dainavoje, spalio 31-lapkričio 2 dienomis buvo ir neužmirštinių momentų. Vienas, bene įdomiausių ir naujausių mūsų studentijos gyvenime, tai grupės studentų pasiūlytoji rezoliucija. Ji buvo tokia:

"SAS suvažiavimas, atsivėlgdamas į lietuviško jaunimo įnašą bei tiesioginį nukentėjimą Vietnamo kare, prašo, kad šio krašto prezidentas dėtų visas įmanomas pastangas atstatyti Pietų Vietnamo teisingumui ir žmoniškumui pagrįstą taiką."

Žinoma, rezoliucijos oponentai suvažiavimui pasiūlė jos nesvarstytą (baimė, kad rezoliucija bus priimta?). Suvažiavimas sušlygiui pritarė, ir rezoliucija buvo svarstyta.

Sąjunga suvažiavimas, atsivėlgdamas į lietuviško jaunimo įnašą bei tiesioginį nukentėjimą Vietnamo kare, prašo, kad šio krašto prezidentas dėtų visas įmanomas pastangas atstatyti Pietų Vietnamo teisingumui ir žmoniškumui pagrįstą taiką."

Žinoma, rezoliucijos oponentai suvažiavimui pasiūlė jos nesvarstytą (baimė, kad rezoliucija bus priimta?). Suvažiavimas sušlygiui pritarė, ir rezoliucija buvo svarstyta.

Laisvalaikis Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavime... Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

LITUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMO PROGRAMA

Ketvirtadienis, lapkričio 27. (Knights of Columbus, 2306 W. 69th St.)

- 1:00 val. Suvažiavimo atidarymas.
- 1:30 val. Pirmas darbo posėdis:
 1. Prezidiumo sudarymas,
 2. Pirmininko pranešimas,
 3. Išdininko pranešimas,
 4. Lituanus pranešimas,
 5. Komisijų sudarymas
 - a/ Nominacijos,
 - b/ Mandatų,
 - c/ Spaudos,
 - d/ Rezoliucijos.
 6. Klausimai ir sumanymai.
- 8:30 val. Susipažinimo vakaras. Penktadienis, lapkričio 28.

(Knights of Columbus, 2306 W. 69th St.)

- 8:45 val. vak. Šokiai
- Seštadienis, lapkričio 29, (Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave.)
- 12:00 val. Antras darbo posėdis:
 1. Mandatų ir nominacijų komisijų pranešimai,
 2. Rinkimai:
 - a/ Centro valdyba,
 - b/ Kontrolės komisija,
 - c/ Garbės teismas.
 3. Skyrių pranešimai,
 4. Diskusijos dėl bendros studentų veiklos.
 5. Klausimai ir sumanymai.
 6. Suvažiavimo uždarymas.

Antanas Razgaitis, Studentų ateitininkų sąjungos pirmininkas, Paulius Alšėnas, SAS vicepirmininkas ir Kęstutis Kliorys, revizijos komisijos narys, stebi suvažiavimo programos dalį. Nuotrauka Raimundo Šilkaičio

SAS suvažiavimo posėdis Nuotrauka Raimundo Šilkaičio